

Hatodik évi folyam.

Pest, február 13-án 1859.

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedrében egy és fél iven jelenik meg. — Előfizetési díj 6 hónapra Buda-Pesten házhoz küldve vagy postai úton a Politikai Ujdonságokkal együtt 4 pft. vagy 4 ft. 20 kr. uj pénzben. Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (egyetem-utca 4. szám) bérmentve utasítandó.

Gyürky Antal.

Hazánkat egy kincscsel áldotta meg a természet, minövel e földön csak igen kevés nemzet dicsekedhetik, s ez a szőlő, ez a bortermelésre alkalmas föld és kedvező éghajlat. — De a kincznek csak úgy van becse, ha azt valódivá tudjuk emelni. A szőlőmivelés nálunk legfontosabb ága a gazdaszatnak; mert ez legtöbb jövedelmet ígér a hazának; de csak úgy, ha azt a virágzás legmagasabb fokára emelhetjük. A bor válhatik nálunk kizárólag olly czikké, mivel világkereskedést üzhetünk; s miért idegen pénzt kaphatván, ezáltal a haza jóléte s vagyona gyarapulhat. Mert buzája, gyapja, vasa s gyártmánya minden nemzetnek, habár csekélyebb mennyiségben is, van: de vannak országok, mellyek ezekben bővelkednek s így velünk akár melly piaczon versenyezhetnek. Bor azonban — noha azt az egész föld kerekéségén szívesen fogyasztják, — a nagyvilágnak csak kis részecskéjén természetetik. E mellett mindannyi bortermesztő nemzet között, a francziák után mi vagyunk az első bortermesztők. Minálunk teremnek a borok legkülönbözőbb nemei; minálunk terem a legfelségesebb bor, a borok királya, a tokaji.

E nemzeti kincznek, hírnök s dicsőségünk egyik rugójának, közvagyonosodásunk főforrásának művelése s a virágzás kellő fokára emelése körül már századok óta több nemeskeblű hazafi fáradozott; s voltak idők, midön ezen iparág kincseket jövedelmezett a hazának és egyeseknek; azonban az idők viszontagságai s a forogandó körülmények hatása gyakran ismét a legszomorubb állapotba sodorták, vagy egészen tekintetnélküli és semmi hasznót nem ígérő foglalkozássá tették nálunk a szőlőmivelést.

A külföld szorgalma s észszerű működései e téren is csodákat teremtettek s ott mindig előrehaladtak; mi pedig hátramaradtunk. A legközelebbi időkben azonban több hazafi szólalt fel borá-

szati ügyünk mellett, kiütönösen pedig néhány év óta, midön erre épen a legnagyobb szükség volt, egyik tevékeny hazánkfia, gyakorlatilag s tudományosan művelt szakirónk Gyürky Antal, egészen új életet ébresztett a szőlészek között s új lendületet adott ezen iparág kifejlődésének; ki már ez évtized elején először szőlészeti munkája, azután több lapban közölt ébresztő s meggyőző czikkei által a

közfigyelmet magára vonta. — 1857-ben szerkesztett folyóirata s ezen évben alapított „Borászati lapjai“ által valóban egy egészen új korszakot alkotott nemcsak a borászati irodalomban, hanem a borászat gyakorlati terén is; hol mint zászlóvivő olly ügyes tapintattal s áldozatra kész kitartással halad előre: hogy a gazdaszatnak ezen terén még sok szép eredményt várhatunk az ő munkásságától.

A „Borászati lapok“ szerkesztője s jeles gazdaszati író, Hontmegye egyik legrégebb s előkelő családjától F.-Szelényben, Hontmegyében született. A leggondosabb nevelésben részesíték művelt szülei; kik, miután, több gyermekük levén, mindeniket külön pályára akarták nevelni, Antalt a katonaira szánták. Noha hajlamánál fogva a gazdaszat iránt különös előszeretettel viseltett, sőt iskolai tanulmányai mellett a georgiconi tudományokat is tanulta, már 15 éves korában a 3. sz. huszárezredben kadét lett.

Katonai pályája nemcsak családi összeköttetéseinél, hanem kitünő viselete, szorgalma, ügyessége s vorzó külsejénél fogva is szép jövővel kecsegtette; azonban egy szilaj lóról történt leesése következtében másfél év után az ezredtől megvált. — Ezután az akkori viszonyokhoz képest s kivált, mert özvegyiségre jutott anyjának birtokai vezetésében segitenie kellett: új pályájaul a politikai tért választá. — Először Hontmegye tiszteletbeli aljegyzőjévé, 21 éves korában szolgabíróvá s négy év

GYÜRKY ANTAL.

táblabíróvá és rendes főjegyzővé nevezetett, mely hivalt 1849-ik évig viselte.

Gyürky Antal pontos s szorgalmas tisztviselő volt; a közügyek iránt mindig részvételt viseltetett, mindamellett szenvedélyvel foglalkozott a gazdászattal és irodalommal; csinos könyvtárban a legjelesebb gazdasági munkák gyűjteményét birván, irt s tanult. Ezt bebizonyította az által, hogy rendes főjegyző korában a váltótörvényekből szigorlatot tett s kitünő oklevelet nyert.

Amint fiatal korában kezdett gazdálkodni s gazdasági munkákat tanulmányozni, akkor kezdette eszméit is közölni, legelőször az „Ismertető“ című gazd. lapba irt cikkeiben; azután a többi gazd. lapokban. Már mint aljegyző hazánkban s a külföldön több jeles gazdaságot beutazott. Részt vett a m. gazd. egyletnél, melynek kezdetben buzgó ügynöke, a honti fiók gazd. egyletnek pedig eszközlője s titkára volt; s több rendbeli tudományos egyletnek tagja lévén, ezek munkálataiban szintén részt vesz.

Ónálló munkák kiadására hivatala után jutván ideje, 1853-ban adta ki: „*A tagosításról*“ irt munkáját, melyet a napi sajtó s több szakíró nagy dicsérettel említett; később irta „*A vinczellérek könyvét*“, utóbb a „*Cselédbarátot*“ s 1857-ben hat füzetben adta a „*Szőlőszeti s borászati közleményeket*“.

Általános gazdasági ismeretei mellett különös szakértelmet s előszeretettel a borászat iránt tanusított. Birtokában több szőleje lévén, gyermekségétől e téren élén, alkalma volt, a legjobb elveket gyakorlatilag is alkalmazni. Ő Schamsnak nagy barátja volt s annak utódja óhajtott lenni; de különösen a halhatatlan Széchenyi grófnak a nemzethez intézett szavai villanyozták fel benne a borászat iránti érdeket, melynek következtében ez ügy élére állván, ihletve a nagy hazafi szellemétől, először a lapokban közlött több cikke, azután szőlőszeti folyóirata által felébresztette a borászok figyelmét s ezen fontos új gazdasági ágának s nemzeti kincsnek lendületet adott. — 1858-ban áldozattal alapította a „*Borászati Lapokat*“, melyek által már eddig is végzetlen, szolgálatot tett a borászati ügynek és a hazának. Minthogy pedig meggyőződése szerint a magyar boroknak árt s keletet azáltal lehet szerezni, ha azok eredetileg ismertetnek meg a külfölddel, Pesten egy „*borcsarnokot*“ nyitott s már eddig a világ legelső piacain a legjobb eredménnyel mutatta be a magyar borokat. Legközelebb, mint e lapok is irták, „*Borászati vegytan*“ című műve jelent meg.

Lapja és illetőleg a borászat érdekében pedig tapasztalat végett Érmellékére, Balatonvidékre és a Hegyaljára tett és tesz utazásokat, hol mindenütt fáradhatlanul működik szakának érdekében s a hozzáértők által nagy figyelemben s kitüntetésben részesül.

Adja Isten, hogy faradozásában soká kitarson, s minél üdvösb eredmények kövessék komoly igyekezetét. *Sárosy Gyula.*

E fekete romok . . .

E fekete romok idefenn a hegyen
Századokat láttak születni és halni!
A királyi folyam, mely alattok megyen,
Visszaemlékezik és zokogva hal ki.

Leülök egy kőre, és elgondolkodom . . .
Valamikor a nap innen emelkedett!
A természet rendje megváltozott nagyon,
Most az éj választja fészékül e helyet.

Hallgatnak a falak, a terem olly üres!
Csak a szellő jó, mely föl-alá untalan;
Minden bokrot megráz, minden zugban keres,
Azután fölajdul, hogy minden odavan!

A dicsők, kik régen porladoznak immár,
Föl-föllátogatnak éjenként e helyre;
Az ő sohajtásuk a szellő, mely itt jár,
Ő utánok kérdez, síró hangja egyre.

Görnyedez a fűszál, átkos itt az élet!
Csókolja a követ, tiporja össze már!
De a kő nem érez, önmagába mélyed,
Sötét gondolata századokat bejár.

Hajdan a dicsőség sugarában égett,
Most gazban, pizokban kell henteregnie;
Iszonyu gondolat! iszonyu ítélet!
Minden óra jöttén feketébb lesz bele.

A nehéz emlékek mind gyötrőbben nyomnak,
Alattok a dult fal sok illy követ lehány!
Fele sincsen meg már a magas toronynak,
Azt hiszi, hogy így tán könnyebbit majd magán.

Sötétül, sötétül az orom, a környék,
Az utolsó hang is elsimul odalenn;
Kifáradt az élet, csak a szellő nyög még . . .
Mintha minden várna, figyelne körülém!

E magas tetőről messze ellát a szem,
Nemsokára ők is mind megjelennek itt;
Szétnéznek a tájon, a komor éjjelen,
Hogy tovább aludni kedvük legyen megint.

Szívem összeszorul, szemeimben köny van,
Érzem, a mint a föld alattam megremeg;
Fázik minden tagom, mintha sirjaikban
Az elhunyt századok fordultak volna meg.

A romok homlokán ijesztő fény gyul ki,
Nyitott szemük mélyen meredez az éjbe;
Tán a multat látják valahol kigyulni,
A más világból is szüntelen kísértve!

Dalmady Gy.

Jellemvonás

a régi római polgárok katonai életéből.

Tudomás szerint Cannae mezején verte le Hannibal a legyőzhetetlen Rómát. — Tönkretette hir szerint egész haderejével, vezéreivel, nemességének virágával, annyira, hogy még maga a római főhadvezér Paulus Aemilius consul is a csatatéren elesett.

Hannibal tehát és Carthágó nem gondolhattak egyebet, mint hogy vége Róma hatalmának, s ők lesznek a világ urai.

Azonban Róma nem fogyott ki végképen, még maradt készlete mind nagy férfiakban, mind vitéz katonákban.

Csakhamar készen álla tehát új hada, vezérestől, katonástól együtt, a vesztett csatatérré indulandó.

Ezt Hannibal eleinte nem akarta hinni; de miután nagyon is élénk jelei nyilatkoztak az új tábornak, miután az ujonnan kinevezett imperatorok, Fabius Maximus és Marcellus nevei ország-szerte szétfutottak: nem volt többé helye a kétségnek, s Hannibálnak új tervről kellett gondolkodni.

E szerint tehát megrémülést s az új imperatoroktól félelmet tettetvén, egyszerre egész táborával eltűnt a csatatérről, mintha sietve mentülelébb Carthágóba megmentett seregével s kivivott koszorujával haza érne! — Dehogy! — Nem messze Nola városán tul volt egy nagy erdő, — ebbe rejtette el magát egész táborával, — ő tudja, miért?

Nola városa is nem messze Cannaen tul, egy volt azon frigyes városok közül, melyeket Róma, szokása szerint, örök hűség esküje mellett, barátságába s pártolásába fogadott, s melynek e szerint kötelessége volt, jóban, roszban részesülve, mind béke, mind háboru idején, Rómával tartani.

Megérkezik tehát az új római tábor egyik része Nolánál, az egyik imperatorral Marcellussal, s miután a hadsereg a mezőkön táborot ütött s mindenek elrendeztettek, a fővezér nagy kísérettel, katonai és polgári főemberekkel, bemegy a városba, s a tanácssteremben helyet foglalnak, míg a városi polgárok és tanácsnokok is lassankint felgyülekeznek.

Előleges köszöntések után végre így szól *Marcellus*: No's hát, nolai polgárok! A Róma barátságába vetett régi hitetek s bizodalmatok vissza fog-e ismét nemsokára térni? — Elhiszitek-e valahára, hogy ama szerencsétlen Cannaenál nem vesztett el egész ifjuságunk virága; — nem pusztult ki tapasztalt férfaink összege?

Egy nolai előkelő. Imperator! azt mi régen tudtuk! Tudtuk, hogy még él Marcellus; — tudtuk, hogy Róma kardja még éles; — tudtuk, hogy Róma paizsa még töretlen. (Marcellus nevezetett Róma kardjának, — Fabius Maximus pedig Róma paizsának.)

Egy másik nolai polgár. Hidd el, nagy imperator! bár néhány hétig városunkat kába szédelgés lepte is el, annyira, hogy már majdnem nyilvánosan is Hannibal részére nyilatkozott; de ez nem egyéb volt kényszerűségnél, erőszak előtti meghajolásnál; mert városunk tanácsa sohasem álmódzott a Rómától elszakadásról, hanem csak az alnép egy részét csábították el némi nyugtalankodók.

Marcellus. De hát, kik voltak azok a nyugtalankodók?

Nólai tanácsnok. A vezérüket Lucius Bantiusnak hívják, a ki városunk legrégebb, legnemesebb családjának egyike.

Marcellus (gondolkodva). Bantius, — Lucius Bantius, — ugy tetszik, mintha én már ezt a nevet, és talán egy kissé jobb oldalról, ismerném?

Nólai tanácsnok. Az nem lehetetlen, mert az az ember, a millyen vitézkaru, ép olly nyughatatlan fejü is. — Ő Cannaenál velünk harczolt és fényesen kitüntette magát, valamint a levágott ellenség nagy számával, ugy sebeinek sokaságával is, melyeket onnan hozott.

Marcellus. Mit beszélsz? — Cannaenál? — mi velünk? — Ugyan nem Bantiusnak hitták-e azt a vitézt, a ki ott a mi fővezérünket, a szerencsétlen Paulus Aemiliust, olly sokáig egyedül védelmezte, s ezen védelmében vele együtt olly dicsőségesen veszette életét?

Egy nólai. Nemcsak ugy hitták, hanem épen ő maga volt az személyesen. Mert, hogy életét veszte, az csak kósza-hir volt. Igaz, hogy a csatatéren találták őt a holtak közt: de a gondos ápolás őt mégis visszaadta az életnek.

Marcellus. És lehetséges volt, hogy egy ilyen ember árulónk legyen, hogy Hannibalhoz szegődjék? (E szavakra Marcellus kíséretében nagy zugás, mormogás támadt, mire ő rájuk tekintvén kérdi:) Mi az? mit akartok?

Közölök egy hadnagy. Azt értik ők, hogy az ilyen ember halált érdemel.

Másik hadnagy. Igen ám! még pedig annál gyorsabb halált, mentül fontosabbak azon szolgálatok, melyeket egy illy veszedelmes ember a halasztással képes az ellenségnek eszközölni.

Több rómaiak. Parancsolj velünk Imperátor! és mi készek vagyunk őt, vagy a fejét lábad elé elhozni.

Marcellus a nólaiakhoz. Nos, mit szóltok mindezekre?

Nólai tanácsnok. Uram! az ő élete, valamint mindnyájunké — kezekben van!

Marcellus: Nem ezt, hanem azt akartam tudni, hogy Bantius megérdemli-e életben maradását?

Nólai tanácsnok: Annyi igaz, hogy a nyugalom biztosításáért, nem ártana egy kitűnő példát — — — (haboz).

As egész kíséret felkiált: Halálra vele! Halál fejére!

Marcellus. Távol legyen! — mentsenek az istenek csak árnyékától is annak, hogy valaha egy illy hős vitéznek feje fölött, illy gyors ítélet hajtassék végre! — A ki Róma mellett koczára tette eddig életét: az nem pártolhatott el ok nélkül Rómától. Ezen okot meg kell tudni, mielőtt az ítélet kimondatnék. Egy illy lelkü, egy illy karu férfit megnyerni, többet ér gyakran egy ütközet megnyerésénél. — (Katonáihoz fordulva) Halljátok! tüstént érte kell menni, híjátok ide haladék nélkül. (A nólaiakhoz) Merre lakik?

Nólai tanácsnok: Amott a tanácsház mellett az a roppant palota, — az az ő háza.

Másik nólai (tartóztatván a katonákat). Bocsánat Imperátor! Nem lesz szükség érte küldeni, mert mindjárt belép maga személyesen.

Marcellus. No annál jobb! — Hanem aztán egy szót se! egy mocczanás, egy arczvonás el ne árulja, miről volt itt a beszéd?

Lucius Bantius belép, bátor nemes arczsal. Engedj meg győzedelmes imperátor, ha talán egész Nólában én vagyok a legutolsó, a ki üdvözlétedre jő. — Az igazat megvallván, illy véletlen gyorsaságot nem gyanítottam. — Azt ugyan jól tudtam, hogy te a mennydörgés hatalmával bírsz: de arról egészen megfeledkeztem, hogy még a villám gyorsasága is sajátod.

Marcellus (mintha nem ismerné). A hátulsók közt lehetsz bizvást az üdvözlésben, ha a barátságban a nyíltszívü hivek közé tartozol. — Hogy hinak jó ember? ha szabad kérdenem.

Bantius. — Bantius.

Marcellus. Bantius? — Hogy-hogy? talán csak nem a Lucius Bantius?

Bantius. — Lucius Bantius.

Marcellus (nyakába borulva). Hejh az istenekre! üdvözlégy Lucius! — a kit én már oda lent az Eliziumi mezőkön — minthogy halálos híre járt — remélettelek átölelni, s a kinek viszont-ölelésére már előre örültem.

Bantius (meghökkenve) Imperator!

Marcellus. De csak te vagy talán azon Lucius Bantius, a kit Rómában olly sokat emlegetnek? — a ki még most legközelebb is,

épen a cannaei csatatéren, a mi gyalázatunknak sikmezején, olly sok babért tudtál aratni? ki a mi fővezérünket olly hősi vitézséggel birta védelmezni, — érette nyilakat, sebeket elfogadni? — talán csak te vagy az?

Bantius. A cannaei csatában én is vettem részt, s igyekeztem kötelességemet teljesíteni.

Marcellus. Ugy hát újra üdvöz légy nekem, barátom! Ha Róma ama véres napon husz olly férfit birt volna, mint te: akkor ama punnak nem maradt volna annyi tér, a mellyen vakmerőségért meglakoljon, — a mellyet ugyan most bir, de hihetőleg csak végképeni veszti. — Hát ezek a sebek képeden?

Bantius. Ezek cannaei sebeim, valamint emezek is. (Kebelen szétnyitva ruháját.)

Marcellus. Tiz babékoszoru homlokodon, — tiz piros barsony-tóga természetden nem volna képes téged ennyi ékességgel kitüntetni. De hát miért nem jöttél hozzánk mindjárt Rómába, midőn illy dicső barátsági jeleknek vagy irántunk birtokában? Miért nem követelted mindjárt számodra az érdemjeleket, a nagy jutalmakat, mellyek téged olly méltán megilletnek? — Vagy azt véled talán, hogy mi olly méltánytalanok vagyunk, a kik barátinktól megtagadjuk a háládatosságot? — mi? kik az igazság szeretetét annyira tiszteljük, hogy az erényt még elleneinkben is magasztaljuk!

Bantius (mosolyogva). Akármilyen legyen Róma iránti vélekedésem, mikor én ezen sebeket kaptam, menni nem volt hatalmamban.

Marcellus. Miért?

Bantius. Mert Hannibal kezébe kerültem.

Marcellus. Hannibaléba? — s hát aztán, hogy bánt ő veled?

Bantius. Azon nemeslelkűséggel, melly illik egy Róma legyőzőjéhez. Sebeimet olly gonddal ápoltatta, mintha soha ellensége nem lettem volna. — Magamviseletét, midőn körültem hevert a sok lecsévelt carthágói katonák hullája, ugy méltányolta, mintha mind római lett volna körültem leverve. — Sohasem érezte velem a fogoly lánczaít, sőt, midőn szabadon bocsátott, még fogadást sem kívánt.

Marcellus (egy kicsit megnyomva). Azért beszélsz hát felőle olly melegen, mintha csak egy szövetségesedről beszélnél. — No, de ne pirulj el, miért akarod eltitkolni?

Bantius. Arczom színével én soha nem törődtem.

Marcellus. Pedig az arcz igen el szokta árulni a szív hangulatát. — Bantius! én hozzád, mint vitéz, nemes férfiúhoz szólok; te pedig hozzám ollyanhoz szólsz, a ki téged becsülni tud; azért tehát legyünk igazságosak és beszéljünk egymással a legnyiltabb bizodalommal. — Felelj egyenesen, igaz-e az, a mivel téged vádolnak? való-e, hogy személyedben Hannibal barátjával beszélek?

Bantius. S ne lennék én annak barátja, a ki nekem életemet visszaadta, — a ki engem vendégszerető barátságára méltatott?

Marcellus. De hát mi indított téged ezen lépésre? — Ember! te, a ki Róma mellett olly hősileg pazaroltad véredet, szólj, mi indíthatott arra, hogy a még megmaradt véredet, annak a hitszegő Carthágónak áldozd fel?

Bantius. Hiszen, megmondtam már azelőbb. — Mert én Carthágót irányomban nem hitszegőnek, sőt igenis nagylelkűnek tapasztaltam. (Egy kis pausa, — s erre a legkomolyabb elszántsággal így kezdi.) Marcellus! minek a sok kérdés? — Életem kezében van, — szemeim pedig nincsenek annyira befátyolozva, hogy ne látnák, miszerint ezen nagy kíséreted közt, — sőt emitt, ezen saját polgártársaim roppant tömegében, ne volnának elegenden, a kik véreimet szomjuhózzák, s ellenem vádolólag fellépni készek nem volnának; — hanem azért, hogy én a punoknak, mint mondám, barátja vagyok is: nem olly értelemben vagyok az, a minőben ti, a pun hitet veszitek (t. i. pun hit, görög hit, a rómaiaknál annyi volt, mint hitszegés). — Én? Róma ellensége? — Igaz, hogy már egy idő óta fájdalommal néztem, s kinosan esett szeretnöm azt a nemzetet, mellyet olly gyalázatosan láttam Cannae alól megfutni. — Azon szavad, mellyet imént szád dicséretemre, sőt tán ennél is többre kimondott, hogy t. i., ha hozzám hasonló husz férfi van, Hannibal nem győz vala: nagyon igaz. Mert azon egész csoportból, a kik Aemilius mellett harczoltak, csakhamar egyedül maradtam, a ki még consultokat támogatni merészelt; — a többi mind elfutott, hasztalan kérve általa, s pirongatva én tölem. — Futott, ki merre tudott, — hagyták magukat mészároltatni, de harczolni már egy sem akart, mert még a fegyverét is mind elhányta. — Én

őket káromolva roskadtam le. — Hannibal aztán, midőn sebeimből felgyógyultam, s legelőször előtte megjelenék, a legszivesebben fogadott. „Mióta szolgálsz te már a rómaiaknak?” ez volt első kérdése. — Mondám, tizenöt éve. — „És mi lett a jutalmad?” — Ezen sebek, mondám. — „Ha csak annyi hónap alatt szolgáltál volna is én alattam, aligha nagyobb nem lett volna jutalmad. — Most menj szabadon, s minthogy esküm tartja, soha vitézt jutalom nélkül el nem eresztenei: nesze, vedd emlékül ezen réz öltözetet.” — Szólj magad, Marcell, nem kellett-e illy bánásmódra elérzékenyülnöm? — szólj magad, hogy illy esetben megbocsátható volna-e a hálátlanság? S midőn végre barátságát s vendégszeretét szivemre kötötte, kezemet, szivemet átadtam neki. — Esküvel fogadtam, mindaddig neki, mindaddig Carthágónak barátja lenni, míg csak valahol, valami római-ban még nagyobb lelket nem találok.

Marcellus. Hát aztán megelégedett ezen végső feltétellel?

Bantius. Ugy vettem észre, megelégedett.

Marcellus. S e szerint el vagy határozva még most is Hannibalnak, Carthágónak híve maradni?

Bantius. El vagyok. — (Hátul nagy zúgás, mormogás.)

Marcellus rájok néz. Mit akartok?

Kisérete. El vele! ki vele! halálra vele!

Marcellus. Mit mormogtok?

Kisérete. Halálra, halálra vele!

Marcellus Bantiushoz. Hallod, mit mondanak ezek?

Bantius. Hallom.

Marcellus. S mit gondolsz?

Bantius. Látsz-e arczomon egy vonást megváltozni?

A kíséret. Halálra vele! halálra vele!

Marcellus. Mentsen Quirin! a ki, mihelyt kívánságtokat teljesíteném, azon pillanatban, ugyan azon ítéletet mondaná ki fejemre is! — Hallod-e Lucius! — azok a rómaiak, a kik téged Cannaenál Aemilius védelmében elhagytak: gyalázatos hazárulók voltak. — Hannibal, a ki téged szabadsággal, réz öltözetel, vendégszeretettel megajándékozott: az pedig, mondom, nemes férfi volt. — Hanem tudd meg, nem minden római olly gyalázatos, mint azok; — nem minden római szorul arra, hogy Hannibalhoz járjon iskolába, nemesen gondolkodni tanulni. — Ha te valaha még egyszer mint legyőzött ellenség kezembe kerülnél: én már most tudom, mit fogok veled tenni. — Menj most, ha tetszik, — légy elébb ezen ellenség.

Bantius ámulea. Imperator!

Marcellus. No mit kése! miért nem mégy?

Bantius. Az én csudálkozásom megfogha — — —

Marcellus. Hát min csudálkozol? — Igaz, hogy Nólában többé nem maradhatsz, mint ezt magad is átlátod; — de hát szabad vagy,

szabad minden vagyond, szabad egész felekezeted, ismerős, ismeretlen, veled együtt. Gyűjtsd őket össze seregestül, adasd el velük vagyoniukat, vagy vigyék magukkal a mint tetszik, — vidd át mindnyáját Hannibal szárnyai alá. Én Róma isteneire esküszöm nekik biztos kíséretet adni, — esküszöm, hogy egy fillérük el nem vész, hogy egy hajszáluk meg nem görbül. — Vitézsedet követi tisztelem, nyíltszivűségedet kíséri csudálkozásom. — Ha hogy valahol a csatatéren még egyszer találkozunk: te is jogában léssz minden törvényszerű ellenségnek, — s majd akkor újra vitézül harcolunk, s emberileg győzünk. (Hát mögött mormogás.) — Mi az már ismét?

Kiséretéből tompa hangok. — Hallatlan gyengeség! tulságos engedés.

Marcellus. Csend! Haragom a fölött, a ki neki csak egy léptét is gátolja, a ki követőinek csak egyikéhez is nyulni merészel.

Bantius. Ez ropant ellen! — Ellen, méltó Hannibalhoz! — Ellen, a kinek maga Hannibal is örülni

fog! hadd menjek hozzá sietve! hadd beszéljem el neki mindezeket! (Indul.)

Marcellus. Megállj, — várj még egy pillanatig, — majd hogy el nem eresztettelek, mint hitelezőmet. — Te Rómáért harcoltál, — testeddel védted életét legfőbb vezérei egyikének: a polgárkoronát dicsőségesen kiérdemletted! — De az most neked, mint Hannibal hívének, kevés becsedre, kevés hasznodra válnék: a helyett tehát vedd jutalmul a legjobb paripám, és ötszáz drachma ezüstöt; mert szégyen volna reám nézve, hazám tartozását lefizetetlen hagyni.

Bantius. Hajh! halhatatlan istenek! rátaláltam! felleltem a Rómaikat, a ki magát Hannibált is tulszárnyalja nagylelkűségben! — Leróttam fogadásomat! Barátod vagyok! barátja, híve Rómának! — Még annak nemes városnak, még annak nagylelkek nevelőiskolájának kell lenni, a melly Marcellusokat bir vezérül mutatni! — Engedd, hadd maradjak szárnyad alatt.

Marcellus. Te! nem tréfálsz? — igaz, hogy nekem adtad szivedet? igaz, hogy Rómáért ver az?

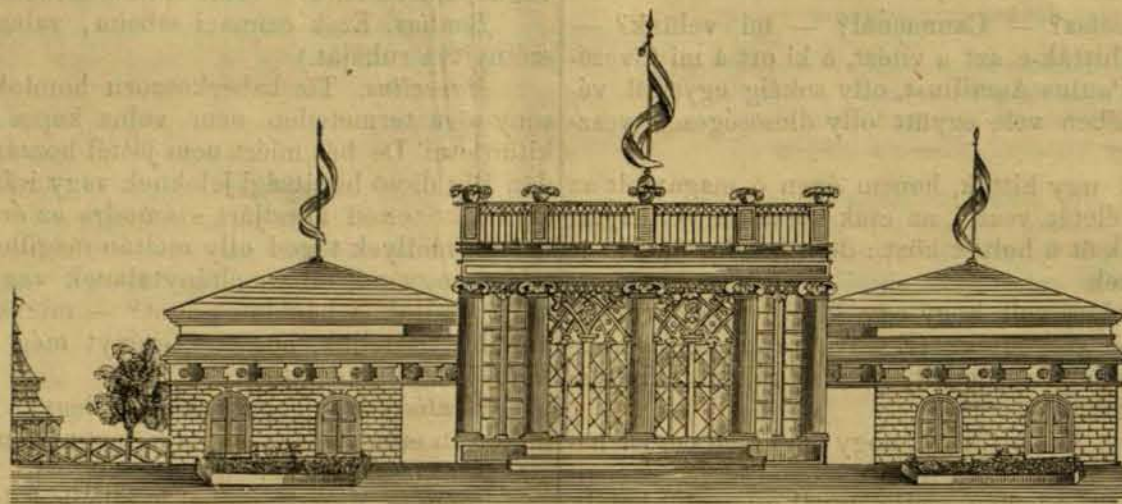
Bantius. Szivem tied, és így római is. — És pedig hogy tüstént meggyőződjél, milly valódi ezen elszántságom: ime vedd mindjárt legelső bizonyosságát hűségemnek egy titok felfedezésében, melly talán mindnyájatok életét menti meg.

Marcellus. Mit? mindnyájunk életét?

Bantius. Nem szökött el, — közelebb van hozzátok, mint gondolnátok, az ellenség, — a veszedelem. — Még csak három órátk van: az alatt készüljete fel. Még az éjjel rajtatok ütnek a punok.

Marcellus és mindnyájan: Még az éjjel? a punok?

Bantius: Igen, a punok. — Látjátok amott a láthatáron ama magas hegyet? — Látjátok körülötte ama nagy erdőt? — ott

A magyar Kertészeti Társulat leendő központi csarnoka Pesten.

Felső-vasmegyei képek: V. Felső-Lő. — (Lásd a szöveget 78. oldalon.)

vannak ők rejtekben, — ott vannak a punok, a kik legkisebb jeladásomra itt teremnek. — Ha ők titeket úgy lephettek volna meg, a mint annak a maga rendén csakugyan úgy kellett volna lenni, és a mint még csak kevés perczzel ezelőtt magam is óhajtottam, t. i. dobzódás, lakmározás, s álomba merülve: alkalmasint kevés ment volna el közületek ép csonttal. Most tehát kísértésétek meg, mire mehettek, ha benneteket ébren találnak.

Marcellus. Fegyverre! fegyverre! fegyverre!

Mindnyájan. Fegyverre rómaiak! ébren találjanak bennünket, ébren, saját vesztükre.

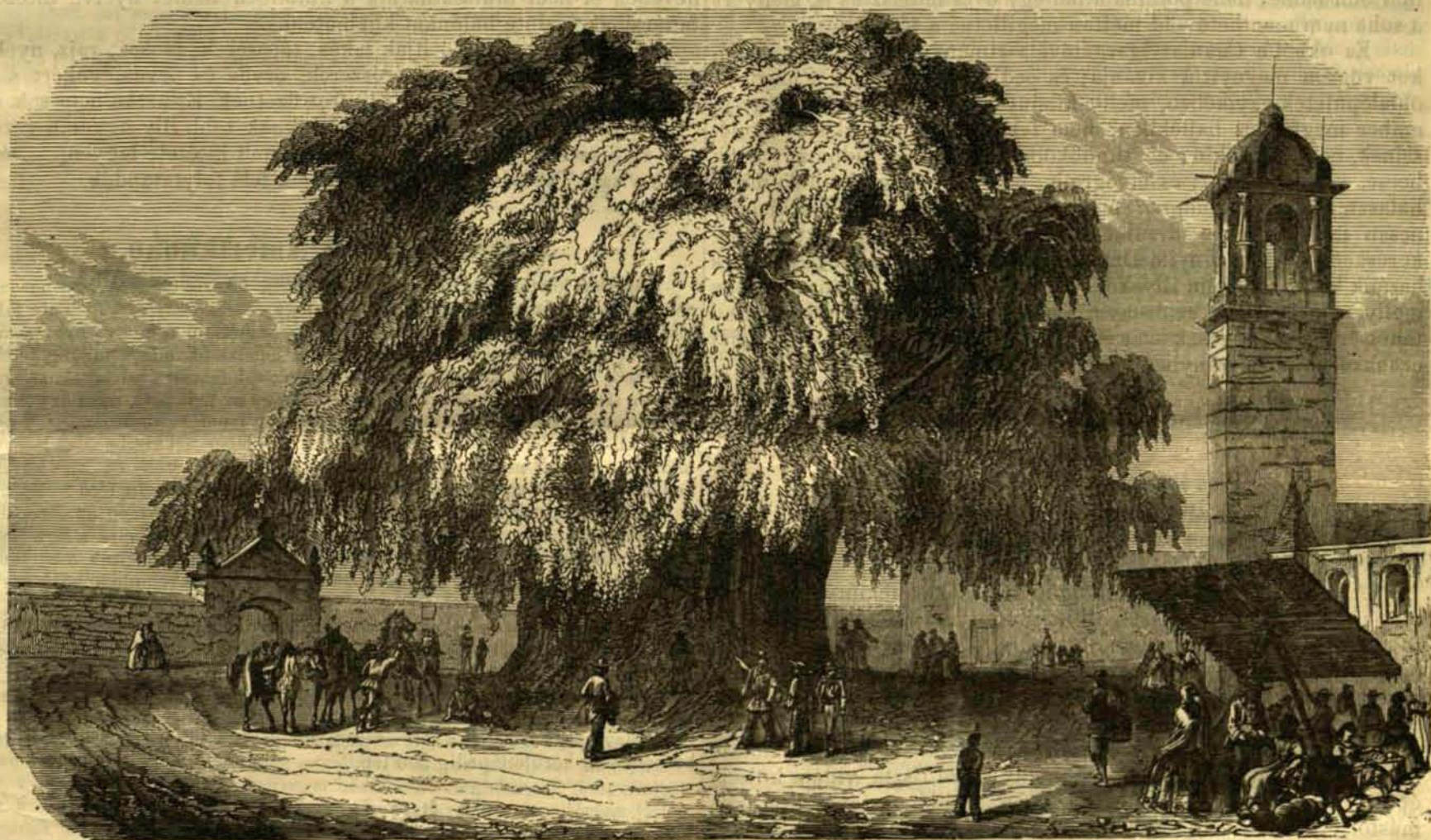
Marcellus. Bizony, bizony, ez olly csodálatos menekvés, melly nem csupán engedménye, de valóságos saját tette az isteneknek. — Bantius! Róma adóssága kétszerte nagyobbra nevedett! itt a kezem, gondom lesz rá, hogy a quaestor adósod ne maradjon. — Lássátok emberek! (követőihez fordulva) — kevéssel ez előtt olly nyakra-főre sürgettétek a szigorúságot: hova lett bátorságtok olly hirtelen? miért ez az elnémulás? Lássátok, minő az indulatosság! — Bantius halála mit használt volna minékünk? képes lett volna-

élte első fellépésekor a kertészet teremtő erejével akként átvarázsolni, hogy őshazánk nagy reményekre serdülő ifju fővárosának keblére a menyasszonyi bokrétát feltűzhesse.

Ezen kis épületek hossza hét, szélessége négy öl; elől egymásnak szemben néző oszlopzattal; e két épületke összekapcsolva a rajz szerinti üvegteremmel, tökéletesen meg fog felelni feladatának; leendvén az üvegterem az állandó kiállítás és társalgás csarnoka; a melléképületek egyike a csarnok ügynökségének, másika pedig a könyvtár, iroda és az ülések helyiségeül szánva.

Az átalakítás nagy költséget nem igényelne, minthogy a fennlévő két kis épület elég jó izléssel levén építve, azok csak kitisztogatandók, és a kívánt czélra belülről átalakítandók volnának; az egymásnak szemben álló oszlopzat boltozatára lenne építendő a terem keresztfala, melly a könnyű olasz tetőt elbirná, a teremnek pedig Dunára és a nagyhid-utczára néző, rajz szerinti homlokzata csinos üvegfalból készítették.

Ha a nemes város — mit tulajdon érdeke is követel — a Dunapartnak az épülettel közvetlenül érintkező csekély részét a tár-

A tulei óriás fa Amerikában. — (Lásd a szöveget 78. oldalon.)

közülünk csak egyetlen egynek is életét megmenteni? midőn ime élete talán mindnyájunkét megmenti.

Tihaméri.

A magyar Kertészeti Társulat központi csarnoka

P e s t e n.

Több ízben emlékeztünk a Kertészeti Társulat e tárgy czéljairól. Most be is mutathatjuk azon rajzot, melly szerint e csarnokot legkevesebb költséggel s a czélnek megfelelően a pesti Dunaparton felállítani tervezi.

A két oldalépület ugyanaz, melly a régi hajóhidfőt képezte, egyikében az őrség volt, a másik a régi jó időkből mindnyájunk kedves emlékü jurátusok tanyája, „Vogler restauratio“-ja volt; fennállnak ezen épületek ma is, ép úgy, mint a rajzon látható; de a rajznak nehéz lenne magyarázni azon undort, melly ezen tért, melly különben helyzeténél fogva a város szemefénye lehetne, környezi, — mert az a henye betyárok menhelye, a szenny- és feslettség valódi gyűlpontja.

Lássuk most, miként képes ezt a magyar Kertészeti Társulat

sulatnak átengedendi, a társulat ott tenné az első lépést azon, mint halljuk már elfogadott terv kivitelére, miszerint a pesti Dunapart csinos ültetmények által kedves sétányná átalakíttassék; egy illy kicsiny diszkertben a kiállítandó disznövények illatárjában társalognának majd a társulati tagok, ellátva levén e tér padokkal, lu-gasokkal s a kerti disztmények egyéb remekjeivel.

Feltevén már most az izlést, mellyet a kertészet terén disztésre hivatott kertészek és kertészkedők szelleme varázsolhat, — a kedvező helyzetet és a dunaparti fekvést, — a Dunahajózás élénkségét, — azon ép annyiban ártatlan mint kellemes és hasznos foglalkozást, melly a tündér-templomnak szenteltetik, — azon általános részvétet, melly kivétel nélkül minden romlatlan embert a Flora és Pomona papjává szentel, — nem lehet csak egy pillanatig is kételkedni; hogy a város azon pontja, melly jelenleg a szenny, a tunyaság és feslettség megtestesült árnyképe, ekként átalakítva, leendő a szelidebb erkölcs, a természet szent örömeinél, az izlés, szorgalom és munkásság gyűlhelye, megnyitva mindazoknak, kik kötelességüknek ismerik, őseinktől öröklött drága hazánkat akként gyarapítva hagyni az utódokra, mint azt a körülmények hatalma engedi,

A társulat igazgatóválasztmánya azonban jóval fontosabbnak tartja a csarnok létrehozatalát, hogysem azt a társulat kitűzött céljainak tökéletesen megfelelő helyiségek felállításáig elhalasztani tanácsosnak tartaná. A tavasz nyakunkon van, — beszerzéseinek biztos forrását mindenki keresi, — vannak hazánkban tenyésztők, kik kerti terményeiket, magvakat, fákat, — iparosok, kik eszközeiket és készítményeiket megismertetni és forgalomba bocsátani óhajtják; — szeretnők hallani és pedig mielőbb egymás tapasztalatit, hogy okulnánk; — venni utasításokat a szakban jártasbaktól, hogy biztosabban mozoghassunk, — látni egymás gyümölcsét, ennek virágait, annak eszközeit, megismerni egymástól azon haladásokat, melyet a tudomány ezen végtelen széles pályán kivivott és folyvást kiaknázni törekszik, hogy alkalmazhassuk azokat honn — terjedt gazdaságunkban egyaránt, mint szerény kunyhónk kis körében; — hogy végre találkozhassunk valahára egy érdekből, a kertészetiben, mely nem ismeri a születés, a rang mérő válfalait, nem az eltérő érdekeket, hanem összeolvad a tudomány, szorgalom és izlés örökzöld koszorujában; — ezen érdekek képviselőire tehát a csarnok felállítását egy percig is elhalasztani bűn lenne; mert pótolhatatlan egy éves mulasztás is, melyért a soha nem menthető vád méltán megilletné a társulatot.

Ez okból a társulat igazgatóválasztmánya a társulati csarnokot rögtön megnyitni kívánja; és pedig ideiglenesen a meglévő oldalépületek egyikében, mely kicsiny ugyan és szűk, de hány jó ember megfér kis hajlékban? nem felel meg a mai izlés követeléseinek, nem tündöklő; de tündökölhetik abban a tudomány örök becse, s a jó akarat; és elvégre is, mit ma bevégezhetünk, miért halasztanók azt holnapra? A szerény kis hajlékban tehát ideiglenesen megszületik a társulat állandó csarnoka, hogy azt a világ kereskedésének megnyíló Dunánk partján nagygyá nevelhesse, s hazánk külön vidékein illyeket létrehozasson azon hazafias szellem, mely nem egyszer bebizonyítja már, hogy mind akaratra, mind tehetségre elégségesek vagyunk, a polgárisodás munkáját saját erőnkkel minden irányban végrehajthatni. *) (K. G.)

Felső-vasmegyei képek.

(Folytatás.)

V. Felső-Lő. (Ober-Schützen.)

Mielőtt „Tarcát“ elhagynók. május 6-kán kora reggeli órákban, hogy a természet szépségeit annál inkább élvezhessük, gyalogsétát tevének az ide félóránnyira eső *Felső-Lőre*.

Az ember ama magas nyugati havasokat tekintve, melyek még most is javában fehéren csillámlottak, azt hinné, miként azok tövében, megszűnik a polgárisult világ s ezentúl csupán kecske-őrző, bozontos, kába tekintetű *kretekekkel* találkozandik. Pedig hát mindezeket igen rosztul sejtí az ember.

Mintegy félóránny ut után egy magaslatra jutánk, honnét a kilátás havasok szegélyezte regényes völgyre nyílt. A völgyben hosszú helység terült el; a virágzó gyümölcsfák közül tiszta, vidám külsejű épületek kaesingattak rendes sorokban, szabályos távolokra egymástól, fenebb magasabb jegenye- s fenyőfák közül meglepő nagyságú egyház s magas vörösréz tetejű épületek nyultak ki s fűrdtek a reggeli napfényben. E helység Felső-Lő — s amaz épületek a híres *felső-lői ev. tanintézet*. Ki keresné itt e nagyszerű csarnokát a nevelés és tudománynak, e félre eső, eldugott helyen! Pedig hát rendén van az, ha a tudomány a csendes magányt kereti, s a nevelés minél távolabb ohajt esni a zajos nagyvilág romlottságától. Ne higyük azt, hogy kik a természet ölen neveltettek, kik elvonult helyeken szereztek a tudományos ismereteket: mind félszeg emberekké nővik ki magukat, azért mert a divatos salonok üres csevegéseit időpazarlásnak tekintve, azokat nem szívesen keresik fel, vagy mert a divatvilág arslánainak majomkodásait sajnálattal nézve kerülnek, futják mételező társalgásukat. . . Ismerem egyéneket, kik ez intézetből kerültek ki, s meglepett készült-ségük, ügyességük a szépművészetekben, s fitogtatás nélküli alapos tudományosságuk, míg mellette a legfinomabb körökben olly biztosan forogtak, hogy sok nagyvárosi nevelésben részesült úrfi mellettük nem volt egyéb: felfodrozott üres fajankónál.

Az intézet keletkezéstéről itt hosszas lenne értekezni, csak azt jegyzem meg, miként az nagyobbbrészt a *Gusztáv-Adolf*-egylet, s a

*) A m. Kertészeti Társulat hivatalos közlönye a „Kerti gazdaság“ hetilap, — egész évi előfizetési ára 3 ft. 15 kr. a. é.

buzgó ev. hívek adakozásából épült. Az intézet, saját programja szavai szerint, *keresztyén-evangelika* tan-s nevelőintézet akar lenni. E szerint kettős feladata van, először: nemcsak mint példányiskola az elemi s reáloktatásban, hanem a nyelvészeti tudományokban is a tanulóknál biztos alapot akar vetni; azután az által, hogy ifjak tanítókká képeztetnek, keresztyéni szellemet s a nevelésre s oktatásra nézve helyes elveket, a menyire lehetséges, terjeszteni igyekeznek.

Az intézet áll 1. Elemi iskolából. 2. Iskolatanító-képezdeből szegény ifjak számára, a melyben mindenkor legalább 12 szegény ifjú képeztetik ki, ingyen, tanítónak. 3. *Nyilvános* reáliskolából. 4. *Nyilvános* 4 osztályú algymnásiumból, melyek összesen 11 tanár s egy igazgató vezetése alatt állanak. A tanulók száma közel száz s egy igazgató vezetése alatt állanak. A tanulók száma közel száz ötven, kik nem csak Magyarhon minden részeiből sereglettek ide, hanem van itt angol (*Paget Edgar*, Yarmouthból norfolki grófság), krajnai, morva, austriai, szerbvajdasági, erdélyi s trieszti is, s e sokféle hon gyermekei olly szép kiejtéssel tanulják s beszélnek néhányan a magyar nyelvet, mint épen ott létünkör a magyar lecczkében szerencsénk volt tapasztalni, hogy hazai szép nyelvünk nevében el nem mulaszthatjuk a különben német nyelvű intézet tanárainak őszinte hálánkat kijelenteni.

Az intézetben lakó ifjak lakás, tápszerek, mosás, rajz, nyelv és zenelecczkékért, papir s írószerek, orvos és orvosságokért s a bizonyítványokért összesen 230 ftot fizetnek. Ez aztán nem sok.

Azon ohajtással, hogy bár hazánknak több illy ügyesen vezetett s jól szerelt, de aztán magyar szellemű intézete legyen, — térünk vissza Tarcára, útunkat Szalonok felé folytatandók.

(Folytatás következik.)

A tueli óriás fa Amerikában.

Mexico köztársaság délnyugati részében fekszik Oaxaca, egy hasonló nevű állam fővárosa. Ettől keletre, mintegy óra járásnyira van Tule falu. Midőn az utas e faluhoz közeledik, sokáig nem látja sem a tornyot sem a házak tetejét, hanem csak egy zöld halom emelkedik előtte mindig fölebb és fölebb, melynek különös kup alakja sok találgatásra ad alkalmat, míg végre a szemkötőt jövők megmagyarázzák, hogy az nem más, mint egy Amerikában, de tán az egész földön legnevezetesebb fának lombsátora.

All az a tueli templom előudvarában. Közéleben két kisebb fa is látható, melyek a maguk nemében szintén nagyoknak nevezhetők; ez óriás közlebben azonban csak úgy tűnnek fel, mint a kis gyerek a felnőtt férfi mellett.

Már az Aztek birodalom fölállásakor, tehát, midőn még az európaiak nem foglalták el e földet, e fa nagysága által magára vonta a figyelmet. Ennek már legalább 300 éve. A hóditó spanyolok megkímélték a bálványimádó vallás ez emlékét, míg a pogány oltároknak s templomoknak porba kelle omlani a kereszt előtt.

E fa, nagyszerűsége által leirhatlan benyomást gyakorol a szemlélőre. A legnagyobb baobab-fa kicsi e cziprushoz hasonlítva, mely tán szinte ezredéves kora daczára olly ifju erőben áll és diszlik.

Törzse olly alaku, mint ha több fából volna összenőve; pedig nem úgy van. A fa ágain, törzsén egész serege tenyészik az elősdi növényeknek.

Magassága 120 láb; törzsének körülete öt lábnyira a földtől 98 láb, koronájának körülete pedig 500 láb.

A haj és hajvásár.

Csak nem igen régen olvastuk, hogy Németország több városában az iparlovagok új találmányra jöttek, mely abból áll, hogy este az utcán sétáló nők fűrtjeit levagdadják. E körülmény a gondolkozók figyelmét a hajra és annak vásári értékére irányza. Mert, hogy ez új üzletet az iparlovagok nem csupa kedvtöltésből, hanem a haszonért folytatják, arról mindenki megvan győződve, a következő sorok pedig e meggyőződést még inkább megerősítik. — Élettani szempontból tekintve, a haj és bőr, a bőr és szaru, a szaru és halpikkely, a halpikkely és toll közt nincs lényeges különbség; mind az öt csak egy és ugyanazon tárgy módosulása.

A haj, egy szarunemű átlátszó cső, megteleve bizonyos szines állománynyal, mely rajta átlátszik. A hajszál gyökere egy háló alaku zacskóba van dugva, mely igen vékony erű edényekből van összeszőve. A vérből kiválasztott szines anyag ez edényekbe nyomul be, míg a szarunemű anyagot maguk ez edények választják ki a vérből.

E szines anyagot Liebig vegybontás alá vevén, úgy találta, hogy ha abban a szézeny tulnyomó mennyiségben találattik, ellenben a kén- és éleny hiányzik, akkor a hajnak kékfekete szint ad, millyennel az északamerikai indiánok bírnak; továbbá, ha benne a kén- és éleny tulnyomó, ellenben a szézeny hiányzik, akkor a haj szép szőke szint nyer attól, millyen a szász nők. Más kutatók egyéb alkotórészt is fedeztek fel a szines anyagban, mint vaséleget (Eisenoxyd, vasrozsa) stb., melytől az vörös lesz. És így a haj, fekete, szőke, barna, vörös stb. szine e szines anyag alkotórészeitől függ.

Egy német tudós időt vett magának több egyén hajszálait összeolvasni és általánvéve a vöröshaju fején 88,700, a fekete hajuén 103,000, a barnaén 109,400, a szőkéén 140,400 szálat talált.

Nem sok tárgy van a természetben, mely oly sok romlásnak volna kitéve, mint a haj, de csak azon állapotban, midőn már a testből el van választva. Az egyiptusi sírokban találtak haját, mely ezer év óta ott állt a színét, erejét még legkevésbé sem veszté el. De nem így van az élő ember hajával. Emlegetnek eseteket, hogy az nagy lelki-szenvedés, félelem és más magasra fokozott lelki-kin miatt egyetlen éj alatt galambfehérré őszült. Ha ez áll, akkor természetes okát nem lehetne másban keresni, mint hogy a haj csövébe gyorsan fehérítő tulajdonságu folyadék jut, mely a vérből, a teljesen kivételes lelki-állapot alatt kiválasztatik.

Allítják, hogy a haj színére és szövetére az éghajlatnak kevés befolyása van; mindazáltal a 48 szélességi fok, melybe esik Anglia, Belgium, Észak-németország, Svéd- és Norvegország és Oroszország egy része, a világos-színű haj határának tekinthető; a barna haj el van terjedve 48- és 45-ik fok közt, hol Franciaországot, Sweicgot, Piemontot, Csehországot, az ausztriai hercegséget s majdnem egész Magyarországot és az orosz-ázsiai tartományokat találjuk; még Spanyol-, Törökország és Nápoly a fekete haj hazája. Azt tapasztaljuk tehát, hogy színe északtól dél felé fokozatosan sötétebb lesz.

Kevesen ismerik, milly kiterjedt a hajkereskedés. Csak a londoni hajkereskedők maguk bevisznek évenként 5 tonna (100 mázsa) haját. A vásárt azonban lehetetlen volna ellátni; hacsak évenként bizonyos hajmennyiség összegyűlésére nem lehetne számítani. És valamint a thea különböző nemének mindegyike más vásárral bír, ugy van ez a hajjal is. A világosszínű kizárólag Németországból kerül. Egy hollandi társaság ügynökei évenként megjelennek Angliában, ott megrendeléseket fogadnak el, és aztán e szerint eszközlik a bevásárlást a német föld vidékein. Még ötven évvel ezelőtt a világos haj ára a sötét színűnél sokkal magasabban állott; a szőke haj egy nemét, az aranyfényt, ugy keresték, hogy, súly szerint véve, kétszer annyit adtak érte, mint az ezüstért. Volt idő, midőn a szőke haj nagy előszeretettel részesült; kivi-

láglik ez Shakespeare darabjaiból, valamint abból, hogy a régi jeles festők, mint Rubens is, alig bírtak nőfejet festeni másként, mint szőke fürtökkel.

Ez idő azonban lejárt, és most a Franciaországból kerülő sötétbarna hajnak van a vásáron elsősege; egy idő óta Anglia is jó mennyiségű illy árut állít ki. Mondják, hogy félszázad óta az angol nők haja sokat vesztett szőke színéből, s sötétebbé lett.

A fekete és sötét haját annyira ismerik már a vele üzérkedő kereskedők, hogy nemcsak a szín alig megkülönböztethető árnyalatai, de a szag után is megmondják, hogy mellyik az angol, francia, német, és mellyik az irföldi, skót haj, sőt még azt is, hogy egyiket vagy másikat a nevezett országok mellyik tartományából hozták.

Franciaországban a fekete haj főleg Bretagne-ból kerül, hol azt párisi házak ügynökei szedik össze, évenként mintegy 200,000 francia fontot, s egy fej hajáért 1—5 frankot fizetnek. Házalás utján is üzük ott e kereskedést, becserélés-kép különféle apróságokért, mint nálunk a rongyszédést.

Bretagne-ban vásárokon szintén megjelennek a hajvásárlók ugy, mint a hajeladók. A szép és nagy hajjal megáldott leányok és nők itt fedetlen fővel járnak, s miután a kereskedővel megalkudtak, lenyiratnak. Az illy lenyírott haját összefonva kosárba teszik. Sokat összeszed egy vásár alatt a kereskedő, mert a bretagnei nők örömet eladják e legszebb éküket, miután itt, ha van, sem látja senki; divat lévén, bizonyos ernyőtlen sípkát viselni a fején.

Az itt összevásárolt haját beküldik a kereskedő-házhoz, hol azt megtisztítják, csomókba fonják, elválogatják s a nagyobb városok fodrászainak szétküldözik. Illyenkor fontjának ára 10 frank. Azon nemét, melly paróknak alkalmas, különös kereskedők kezelik, a használhatóság bizonyos fokáig elkészítik és aztán fontját 40—50, sőt 80 frankon is a parókacsinálóknak eladják.

Megjegyzendő azonban, hogy a ritka szépségű, színű, hosszúságu hajnak a vásáron nincs kelete.

T Á R H Á Z.

Kakas Márton a színházban.

XCH. Levél. „Hódítás falun.“ Vigjáték 3 felv. Irta Kövér Lajos.

Tisztelt szerkesztő ur! Van egy derék gróf a más világon, a ki onnan levelet ír a fiának, mellyben tudósítja, hogy ő meghalt, a melly levelet épen husz esztendő mulva kap meg az ifju, a mi, tekintve a más világnak innen való távolságát, s föltéve, hogy ott is olyan gyorsasággal történik a postai expeditio, mint másutt, még nem is nevezhető nagy késedelemnek. Hanem hát jókor jönne már ez a levél, ha a keményszájú paripa az ifju grófot ez alatt bevitte volna az istállóba, a hogy épen szándéka volt; melly szégyenleni való haláltól azonban megszabadítja az ifjut gyámjának növendék leánykájá, azáltal, hogy beteszi előtte az istálló-ajtót. Erre a nagy ijedségre az ifju gróf jónak látja megkérni hős megmentője kezét, a kivel anélkül is régtől fogva szerették már egymást. A szerelmes leányka igen természetesen azt feleli a grófnak, kinek egyéb szeretreméltó tulajdonai mellé még 60 ezer forint évi jövedelme is van, hogy nem mehet még hozzá, mert a gróf nem ismeri még a nagyvilágot, előbb menjen fel Pestre, ismerje meg a nagy világot, tanulja meg azt a sok szépet, jót, a mit egy farsangon keresztül olyan szépen megtanítanak ott a fiatal embernek, s így jöjjen aztán vissza. Igazság! ez bizony jó lesz: ebben mind a hárman megegyeznek, illetőleg mind a négyen, mert az inas is ott van, s az is rá adja megegyezését.

Szerző azonban akkint segít a fiatal emberen, hogy nem viszi őt a nagyvilágba, hanem a nagy világot hozza helyébe egy baronesse képében, ki, miután Pesten minden fiatal és öreg gavallért, a ki csak páholyba, támlásszékre jár, a ki lovat tart és félszemüveget hord, mind meghódított, most utoljára ezt a falusi grófot jó meghódítani, s emberismeretének és világban jártaságának mindjárt első fölléptével fényes tanubizonyságát adja akkor, a midőn a fiatal gróf kopott vén pedans praefectusát a grófnak fogadja el s hallatlanul kineveti, a mit az egyébiránt azért a furesaságaért meg is érdemel, melly szerint azt képzei, hogy ha az ember zöld szemüvegen át nézi a tórmát, meggyógyul tőle a melle.

A baronesse furfangos egy asszony, megtudta, hogy a 22 éves gróf csakugyan fiatal ember, el akarja csábítani az egész familiát. Kezdi az inason. Megítat vele egy flaska likört. Mellesleg mondva, ezzel az inas-azereppel nem vagyok egészen tisztában, ez vagy igen jó szerep, vagy igen rossz; mert ha igazi vaniglia-liqueur van abban a palaczkban, akkor jó, hanem ha csak festett szörpös víz, akkor köszönöm alássan. Tehát ez meg van hódítva. Azután következik a penészes nevelő. Zárjel nélkül mondva, szeretném én azt a kegyes gyámipát megszámádatolni, a ki gyámfia 60 ezer ft. évi jövedelméből annak egy illyen ágruzsakadót nevelőt képes tartani. Ennek a meghódítása persze a baronesse társalkodónéjával függ, a ki közbenvetőleg mondva, szintén igen ritka személyiség, — s ez a közbejövő obligát számárodítással együtt szintén igen gyorsan sikerül. Hátra volna még a gróf. Hogy azonban a baronesse ezt meghódíthassa, arra nézve szüksége van még egy új báróra, a ki ő belé szerelmes, a ki ide is utána jő s a kinek az adatik ki rendeletben, hogy előbb hódítsa meg a gróf fiatal kedvesét. Ez szót fogad: hozzá fog az ostromhoz a kerti lugasban, a másik lugasban pedig a gróf és a baronesse hallgatják, hogy mi sül ki belőle. A bárónak már nem mondhatja a kisasszony, hogy menjen előbb Pestre jurátusnak, mert ez már onnan jó, hanem írásban kéri tőle a szerelmi vallomást, a mi meg is történik, akkor aztán összeszedi s fenyegeti, hogy majd megmondja a bárónak.

Egy szóval, a hódítás falun minden oldalról roszul üt ki, a nagyvilág ismét haza megy Pestre; a gróf is megházasodik. Elég akadémiai cursus lesz az neki.

Szerdahelyi ezuttal olyan hosszú orrot csinált magának, hogy minden magyar és német hírlap színbírója keresztül botlott benne, pedig hát értelme van a dolognak: a hosszú orr a ragaszkodó hűséget jelképezi a physiognomikában; tudta ezt már Napoleon is, ki notorie csupa merő nagyorru embereket gyűjtött személye körül (tudniillik az a régi Napoleon; mert ez a mostani a hosszú orrokat készen osztja).

Kakas Márton.

Irodalom és művészet.

— *Uj regény.* Gyakori a panasz, hogy regényirodalmunk egy idő óta nagyon terméketlen, a mit méltán sajnálhatunk, mert a regény, ha különben az erkölcsiség és józólés határai között mozog, igen figyelemre méltó ágát teszi az irodalomnak. Minden könyv között ez fordul meg legtöbb kézen s ez által lehet igen hathatósan közreműködni egy részről a társadalmi hiányok kimutatására, más részről a történelmi ismeretek terjesztésére, népszerűsítésére. Az utóbbi czélt tüzte ki azon 5 kötetből álló regény, melly e napokban került ki a sajtó alól *Heckenast Gusztáv* kiadásában. Címe „*Korniss Ilona*“, szerzője *Dózsa Dániel*. Dózsa most a legnépszerűbb nevek egyike Erdélyben s tehetséget és szorgalmat egyaránt tanúsító írói munkássága megérdemli, hogy az legyen egész nagy Magyarországon. A regény Degenfeld-Beck Paulina grófnő emlékeztetének van ajánlva; tárgya Erdélyország regényes multjából (XVII. század) van merítve. Az ifjúság, s különösen a hölgyvilág, melly komoly szellemű szépirodalmi újabb nagyobb műveknek oly nagyon érzi hiányát, bizonyosan örömmel veendi e tudósításunkat. Az 5 kötet ára 5 forint.

— *Jósika Miklós* régebbi kisebb regényeiből ismét megjelent *Heckenast-nál*, az újabb, 50 újkros kiadásban két kötet „*Szöv. rejtelmek*“ czim alatt, mit koszorus regényírónk tisztelői s mind azok, kik munkáit az olcsó új kiadásban összesen birni ohajtják, kellemes hír gyanánt fognak hallani.

△ A *Török János* által szerkesztett „*Hazánk*“ első évi folyama most teljesen kapható. Minden egyes füzet megjelenésekor nem mulasztottuk el, e közérdekű vállalatot a közönség figyelmébe ajánlani. — A VIII-ik füzet az első évi folyam be van fejezve, melly a nemzeti történelem s önismeret barátinak kedves szolgálatot tett s ez annál nagyobb elismerést érdemel, mivel e vállalat a kiadó részéről csak áldozattal volt fönntartható, mindemellett az ennek folytatását még egy évig megkísérteni hajlandó, remélvén, hogy az üdvös szándék, melly e folyóiratot támasztá, a gondos és buzgó szerkesztés folytán, a nemzet különböző rétegeiben ezentul nagyobb pártfogást és elismerést nyerend. A jövő évi folyam is 8 füzetben fog megjelenni, 32 iven, melly is könyvkereskedés utján 5, postán 6 pftjával megrendelhető. Figyelmeztetjük az olvasót a mult évi folyam teljes tartalomjegyzékére s sokat ígérő új programjára, melly a P. U. hirdetései közt egész terjedelmében olvasható.

© Megjelent: „*Ássiában visszamaradt magyar testvéreink s atyáinkfiái* felkeresésében szervezendő expeditio ügyében történt emlékirat a pesti magyar Tudós Társasághoz. Dr. *Gáspár János Tódor* az amerikai Egyesült státusokban levő „*Béke-egyesület*“ egykori európai küldöttje által.“ Sok jó akarat, szép czélok, kevés erő, nagy lehetetlenség.

△ Megjelent „A szántóvető arany szabályai. Rövid utasítás a kisgazdák számára. A magyar Gazdasági Egyesület által jutalmazott pályamunka. Irta *Kenessey Kálmán* a m. Gazd. Egy. igazg. választmányának tagja. Ára 20 kr. pp. vagy 35 kr. ujp.“ Szerző legelőször is leírja, milyen a jó gazda, aztán arany szabályait közli, melyek így következnek: 1) Termelj sok és jó takarmányt, hogy sok marhát tarthass s e sok marhát jól tarthasd! 2) Ha takarmányt vetsz, ne kiméld a trágyát és magot. 3) A szántást annak idejében szorgalommal s jól teljesítsd. 4) Csak annyi földet vess be gabonával, mennyit folytonosan jó erőben tartani s jól megművelni bírsz. 5) A vetőmagot a legszebb s legértettebb eseségből vedd. 6) Ugyanazon fajú gabonát egymásután ne vess. 7) Csak annyi marhát legyen, mennyit jól tartani bírsz. 8) Jól gondját viseld a trágyának. 9) Ne hagyd talpalatnyi földet is haszontalanul heverni. 10) Légy takarékos. — Mind e szabályokhoz szerző igen tanulságos értekezést csatol. E munka a kis gazdák, tehát a nép számára van írva, azért terjesztése körül főleg a lelkészek s községeljáróktól várunk legtöbbet. A nagyobb birtokok majd mindegyikében helyt adtak már a gazdaság korszerű elveinek, de a kisebb birtokosok közt még többnyire igen nagy a hátramaradás, pedig az ország mezőgazdasága s az evvel foglalkozók jobbléte csak úgy fog általánosan emelkedni, ha e téren kicsiny és nagy egyaránt minél nagyobb tökélyre törekszik.

△ Megjelent: „A római magánjog rendszere mai érvényében. (Pandekták.) Irta *Hoffmann Pál Lajos*, törvényszéki segéd a pesti cs. kir. orsz. törvényszéknél.“ Ajánlva dr. *Arndts Lajos* urnak, előbb a müncheni, most a bécsi egyetemen a római jog tanárának. — Jogirodalmunk egyik parlagon maradt terén, egy új sarjat mutatunk be e műben, azért csak méltánylattal emlékezhethetünk szerző dicséretes törekvéséről, ki e művét oly alakba öntve igyekezett kiállítani, hogy az mind a joghallgató ifjuságnak kézikönyvül szolgálhasson, mind pedig könnyen felfogható legyen azokra nézve is, kik e téren nem szorosan vett szakférjak. Az is elismerést érdemlő körülmény, hogy szerző nem előre, hanem csak ez első füzet megjelenése alkalmával bocsát szét előfizetési felhívást és ezt azért teszi, hogy a közönség annak mind megjelenéséről, mind értékéről tudomást szerezhessen. A második füzet ez évi mártius hóban jelenik meg. Előfizetés mind a két füzetre 2 ujt., a gyűjtő minden nyolcz előfizető után egy tiszteletpéldányt nyer. Az előfizetések február végéig szerzőhöz (Pest, molnár-utca 20. sz.) küldendők.

+ (Halász Dezső) „válogatott költeményeire“ előfizetést hirdet. A 12 ivnyi gyűjtemény f. évi május 13-án jelenik meg. A megrendelések Bécsbe (Rossau Schmied-gasse 100) intézendők.

— (Kmetty István újra jelenti) Félegyházáról, hogy „Dongó“ című munkája néhány nap múlva végre bizonyosan elhagyja a sajtót. Az utjában állott akadályok le vannak küzdve. Bizony már kíváncsiakká lettünk rá. Tehát:

„Félegyházán kidobották.
Hogy a Dongót már kiadják.“

+ (Szigligeti „Zsigmond fogsága“) című új darabja nemsokára színre kerül. Legalább ki van tűzve előkészületre.

+ (Pecsenyánszkytól „A vén huszár“) című komoly magyar zenezeremény jelent meg. Ajánlva van Papp Mór urnak. Kapható Treichlinger műkereskedésében 30 p. krért.

+ (Roger e híres tenorista) a párisi nagy operánál 70,000 frank évi tiszteletdíjt kap.

+ (A műegylet) közelebb nyolcz képet vett meg 1250 fton kisorsolás végett.

Ipar, gazdaság, kereskedelem.

+ (Szárfogyasztás.) Az ausztriai birodalom 25 szivargyára a múlt évben 1159 millió szivart állított elő.

⊙ (A bécsi nemzeti bankban) jan. 31-én a pénzkészlet 165,171,384 pft., a tárcza 74,261,538 pft., a záloglevelek 79,489,200 pft., a bankjegyforgalom pedig 387,255,711 pftot tett. A régi, vagyis pengőpénzben, forgalomban levő bankjegy összege 310 millió, újpénzre szóló bankjegy pedig 61 millió van forgalomban.

⊙ (A földbirtoki viszonyok bizottmányi vizsgálata Ausztriában.) Illy tárgyú cikket közöl a Bécsben megjelenő „Grundbesitz“ című gazdasági lap, melyben elmondja, hogy „azon egymásutáni panaszokra, melyeket az ausztriai iparosok a trón zsámolyához letenni magukat kényszerítve érzik, Ő Felsőge ezen illető iparágok állapota felett bizottmányi vizsgálatot rendelt.“ Jóllehet e bizottmány még megalakulva, sem működése megkezdésének határideje meghatározva nincs, mindamellett örvideni lehet, hogy annak eszméje gyökeret vert; mert ez arra mutat, hogy felsőbb helyen a bürocraticus rendszer elegendőségéről tulságos fogalmakat nem táplálnak s nem vetik meg az ügyek mibenlétének ismeretét, magából a forrásból meríteni. — A földbirtok, valóban, irigyelhetné a birodalom ipari állapotára fordított ime figyelmet; mert Ausztria pénzügyi jövőjének alapja a magas művelésre képes földbirtokban rejlik s bizonyára valamennyi államgazda osztja azon véleményét, hogy a földbirtok, átalakulás és tökehiány idejekor némi kimélelet igényel; különösen áll ez a különféle gazdasági iparüzletek megadóztatására nézve. — Azonban a földbirtok nincs oly helyzetben, mint az ipar, hogy panaszait képletezze; így a többek közt nem bir oly képviselősséggel, mint az ipar és kereskedelem, melyeknek megvannak az ő közlőnyei, ohajtásaik tolmácsolói, szószólói, képviselői, a kamarák. — Léteznek ugyan gazdasági egyesületek, de a dolog természeténél fogva ezek kénytelenek azon határon belül maradni, melyeket számukra az egyesületi törvény s alapszabályaik kijelöltek; a földbirtok sérelmeinek alapja azonban a sajátlagos állami viszonyok sérelme nélkül nem tárgyalható. Pedig ha valahol, úgy a gazda-

sági érdekek terén szükségeltetné a bizottmányi vizsgálat, különösen — többek közt — az adókiivetés körüli tájékozás miatt is. A bizottmányi vizsgálat ugyanis kimutatná, hogy a földbirtok aránylag nem visel-e nagyobb terhet, mint az ipar? és hogy mennyire alkalmazottak a rendes állapothoz a földadó-ideiglenesek (provisoriumok), melyek Magyarországra a magas gabonárák ideje alatt hozattak be? — és vajjon jogosok-e azon panaszok, melyek szerint csak ama magas árak és az azokra alapított, megváltoztatott gazdálkodás tették hordozhatóvá a terhet? stb. E kérdésekre csak egy igazságos bizottmányi vizsgálat adhat alapos feleletet; azért a fönidézett bécsi lap is földadatául ismeri egy illy bizottmányi vizsgálat létrejöttét minden irányban előmozdítani. Ohajtandó volna, hogy a mi gazdasági lapjaink és egyesületeink is vállvetve közremunkálnának e hasznos czélra!

⊙ (Az oláhországi barom-vágóhidak.) A „G. L.“-ban *Komáromi Lajos* az oláhországi *sachanákat* vagyis barom-vágóhidakat, ismerteti. Oláhországban a baromvágók roppant épületek, különféle melléképületekkel s készülékekkel. Egy illy baromvágó-intézete van b. Sina Simonnak is Bukaresthez közel, Dúdesten. Ebben naponkint 150—180, sőt kétszáz darab szarvasmarhát is levágnak. E műtétellel 80—90 egyén foglalkozik folytonosan. A levágot marha bőrét vagy egészen huzzák le, vagy hasán felhasítva; a szívet, nyelvet, májat, vesét, darabonkint eladják, a léppel, tüdővel számos sertést hizlalnak; a gyomor belső hártáját megszáraztják s a nép azt az ablakra üveg helyett veszi, a külhártya pedig paczalkép kel el; a belekből marhahus-kolbászt készítenek stb., a czombcontról a húst leszelik, besózzák, aztán nappal a napon száraztják, éjjel présbe teszik, míg nem egészen kiszárad, s ez az oláhok kedves *pastrama* eledele; a többi húst végre s a csontokat 30—40 akós rézüstökben kifőzik, hogy a zsirt abból kivegyék. E zsirt aztán a marháról, felhasítás nélkül, egészben lezuhott bőrökbe öntik, s elviszik Törökországba, hol az azt a szerepet játsza mint nálunk a disznózsír. A fagygyú szintén kifőzik s gyertyamártásra használják. Az illy marhavágóba a kereskedők falkaszámra hajtják a marhát, s minden darab levágása s elkészítéseért 8—16 piaszt (5—8 huszast) fizetnek a baromvágó tulajdonosának, mely e szerint szépen jövedelmez. Oláhországban így hasznosítják a marhatenyésztést, — mely a földesurak egyik főjöveldelmi ágát képezi.

Közintézetek, egyletek.

⊙ (Magyar Tudományos Akademia.) A Karácsonyi-féle drámai jutalomra 1858-ról febr. 2-ig mint határnapig négy vigjáték érkezett, u. m. 1) *Füred előtt*, *Füred után*, 3 felv. Jelige: The world is a comedy to those who think, a tragedy to those who feel. 2) *A telivér*, 3 felv. Jelige: A vigjáték nem bohózat. 3) *A műszeretők*, 3 felv. Jelige: Terem a bolond, ha nem vetik is. 4) *Kettő nem lehet*, 3 felv. Jelige: Nehéz az ut, de czélra visz; nehéz pályán szép küzdeni. — Rendben találtatván a kéziratok úgy mint a jeligés levelek, amazok a nyelv- és széptud. osztályhoz tettetek által összehasonlító megvizsgálás végett; ezek az akademia és Lónyay Menyhért ak. tag pecsétéikkel külön boríték alá zárva, a levéltárnoknak adattak által őrzés végett. A verseny sükere mart. 31. tartandó rendkívüli összes ülésben fog kihirdettetni. Emlékeztetbe hozatik ezuttal, hogy a föntebbi drámai jutalomért 1859-re komoly drámai művek versenyeznek, a hová nemcsak szomorujátékok, hanem másnemű, u. m. történeti, regényes, polgári színművek, drámai erkölcsrajzok stb. is számláltatnak. Az idegen kézzel tisztán irt, lapozott, kötött kéziratokat, a szerző nevét rejtő pecsétes jeligés levélke kíséretében f. évi dec. 31-keig, mely napon túl pályamű nem fogadtatik el, alulírt veszi által. Kelt Pesten, az akademiának febr. 3 án tartott összes üléséből 1859. — *Toldy Ferencz*, titoknok.

⊙ (A magyar Akademia) febr. 7-ki jogi, történeti s philosophiai ülésében *Bartal György* tiszteleti tag székfoglaló beszéde lön fölolvastva, melynek tárgya egy 17-ik századbéli záloglevél. *Wenzel Gusztáv* a magyarországi megerendszerről szóló értekezésének második részét olvasta fel.

⊙ (A magyar tudományos Akademia) igazgatótanácsának jelentése az akademia munkálódásairól s pénztára mibenlétéről 1857 — 1858. évben a tagok részére nyomtatásban megjelenvén, abból kiemeljük a nagyobb közönséget is érdeklő következő adatokat. Összes akadémiai tőke: 635,987 ft. 1¹/₂ kr. ezenkívül még folyamatban levő évi ajánlatokban 500 forint. A pénztár állapota 1857. végén következő volt. Bevétel: 95,022 ft. ³/₂₀ kr. És pedig az 1856 ki pénztári maradványból 29,689 ft. 46³/₂₀ kr. Lefizetett alapítványi s hitelezvényi tőkékből 20,646 ft. Alapítványi kamatokból 31,931 ft. 10 kr. Hitelezvényi kamatokból 9833 ft. 17 kr. Elegy 2921 ft. 47 kr. — Kiadás: fizetésül tisztviselőknak s r. tagoknak 10,373 ft. 20 kr. bérül családoknak 583 ft. 20 kr., írói és szekersztői tiszteletdíjakra 5320 ft. 21¹/₄ kr., utazásokra 580 ft. szállásbérre s tisztogatásra 2401 ft. fűtés, világítás 379 ft. 47 kr. posta és szállítási költségek 140 ft. 22 kr., könyvtárszaporítás s könyvkötésre 903 ft. 11 kr. nyomtatásra, rajzra, metszetésre 5044 ft. 48 kr. adó, bélyeg, örökösödési díj 5521 ft. 40 kr., kikölcsönözött 17,600 ft., írószerek 51 ft. 2 kr., mesteremberek számlái s elegy 352 ft. 12 kr. összes kiadás 49,251 ft. 3¹/₄ kr. s így levonván a 95,022 ft. ³/₂₀ kr. bevételből a 49,251 ft. 3¹/₄ kr. kiadást, pénzmaradvány 1858-ra: 45,770 ft. 56¹⁸/₂₀ kr. Ezen összegből 4500 ft. földtehermentesítési papirokban, a többi, a napi kiadásokra szükséges néhány száz forintot kivül, a pesti és budai takarékpénztárakban 5⁰/₁₀₀ kamatozásra elhelyezve.

⊙ (A Szent-István-Társulat) februári választmányi ülésében, a társulat alelnöke főt. *Danielik János* ur ő naga, értesíté az igazg. választmányt arról, hogy ő eminentiája a herceg-primás, a jelen évben már papi pályájának 50-ik évét tölti s f. é. nov. 5-én arany miséjével annak felszázados ünnepét ülendi. Az esztergomi érseki székben eddig ült 72 főpap közül

adatszerűleg csak kettő részesült az ég azon áldásában, hogy aranymiséjét elmondhassa. Történeti példákat hozott fel alelnök ur, hogy a magyar primási szék ünnepei ősidőktől fogva mindig egyszersmind országos ünnepek is voltak. *Széchenyi* primás jubileumán I. Lipót király személyesen, *Eszterházy* Imrén pedig III. Károly király, követe által volt jelen. A jövő november 5-ki ünnep is országos leend; hogy tehát ennél fogva a Szent-István-Társulat is a maga részéről ez ünnepély fényéhez járuljon, alelnök ur indítványozá, hogy annak örök emlékére a társulat 1-ór a lipótvárosi új bazilikában Szent István király tiszteletére egy oltárt emel; 2-ór ha a „Szentek élete“ című munka elkészül, az ő eminenciájának ajánltassák, s a bejövő tiszta nyereség szintén e bazilika építésére fordíttassék. A választmány a tett indítványokat egyértelműleg elfogadta s az emléktár költségeit önkéntes aláírás folytán határozta egybehozni, a „Szentek élete“ megírása iránt szintén intézkedett. Vajjon a társulat ez intézkedéseken kívül mit óhajt még e nagy nap tiszteletére rendelni? azt az igazgató-választmány a közelebbi közgyűlés határozatára hagyta.

M i u j s á g ?

+ (Az új nyomtatás $\frac{1}{4}$ forintosai) pár hét óta forgalomban vannak. Ezek az előbbi $\frac{1}{4}$ forintosoktól abban különböznek, hogy rajtuk a sas kisebb, s az értékét jelentő $\frac{1}{4}$ Fl. négyszeresen meg van nagyítva. Az 1858 évszám helyett 1859 olvasható rajta.

⊙ (A nemzeti múzeum számára) az „Aradi Híradó“ a 2-dik számot kivéve, beküldetett. Ezt dicsérettel kell kiemelni annál inkább, mert e lapon s a „Győri Közlönyön“ kívül a vidékről s Erdélyből jelenleg egy magyar lap sem jár e nemzeti intézetünknek, sőt Pesten is van magyar lap, mellynek ez évi száma az intézetünk nem fogja fentarthatni a jövő számára.

△ (A rozsnyói casinóban) a jelesb írók műveiből fölolvásokat tartanak. Óhajtjuk, hogy ez minden casinóban így történjék és e fölolvásokra igen hön ajánljuk a magyar történetet is — itt találhatja fel mindenki az önzéstelen hazafiság legdicsebb példáit, mellyekből mi, a mai kor fiai, bizony sokat okulhatunk.

— (A magyar táncz és zene Erdélyben.) Most midőn e lapokban oly sok szép, dicséretes czélu vita foly nemzeti zenénk és tánczunk érdekében, midőn M. V. ur oly alapos okoknál fogva sürgeti ifjuságunktól és zenetudósainktól e két ereklényeket illetőleg a gyökeres reformot, s az eredetihez visszahozást, nem hiszem, hogy időnkivüli legyen felszólalásom. Erdélyben, hol évszázadokon át oly szépen lobogott nemzetiségünk zászlaja, s melly mint el van ismervé, hosszú időközön át ment Magyarország előtt jó példával, újabb időkben nemzetiségünk fájdalmas hanyatlásnak indult. A tárgy köre, mellyben írni akarok, kizárja azon historiai tény tárgyalását, hogy törzsökös magyar helységek miként oláhosodtak el; ezek úgy is csaknem menthetlenül elveszték, változtatni rajta a lehetőséggel csaknem egyetelmű. De azt a mai még a miénk, megtartani, szent kötelességünk! Így fájdalmasan bántó hanyatlásnak indult újabb időkben, nemzeti zenénk és tánczunk. Lassanként több-több oláh elem olvadt beléjük, úgy hogy már ma, sokhelyt, a buvárnak nem szükség magát azzal farsasztani, hogy a beolvadt oláh elemet keresse nemzeti zenénk és tánczunkban, — megelégedhetik azzal, ha szoros kutatás után, még némi fanyar magyar zamatot lel. — S erdélyi rokonaink nem hogy meggátolni igyekeztek volna e károsan növekvő befolyását az oláh elemnek nemzeti zenénk és tánczunkra, hanem nyugodtan nézék, mint született, a két idegen elem párosulásából egy csodaszülött, az úgynevezett: „*Hátszegidéki-táncz*“, mellynek zenéje, úgy mint táncza, se nem magyar, se nem oláh, hanem e kettőnek korcs vegyülete, mellyet ha egy ép izlésű magyar ember lát és hall, mintha kigyó siklana szive körül el, s az idegenkedés és keserv vegyületével hágy el. És e csodálány nemcsak a vármegyék nagyrésztében részesült elismerésben, hanem torzképét már a székelyföldön is felkezdé emelni elannyira, hogy a legnagyobb székely városban, hol a tudóstársaság magva megfogamzott, ott hol Aranka élt, közkedvességben kezd részesülni. Kétszeresen érzem e csekélységnek látszó tény horderejét nemzetiségünkön, fáj az nekem mint erdélyinek, fáj mint székelynek, s ha az illetők félannyira is szívükre veszik: a milly hamar kezdett e feltűnni, olly hamar fog elenyészni. Mindezek azonban nem úgy voltak elmondva, mintha nemzeti zenénk és tánczunk jövője felett Erdélyben kétségbe kellene esnünk. Korántsem! Csak szilárd akarat, hóm lelkes fiai és leányai, és a varázs meg lesz törve. — Adjuk vissza a mi a másé, s elégedjünk meg a magunkéval, megtartván azt a maga eredetiségében. — Hiszen különben is ott a szép, erőteljes *cserefalvi táncz*, ott van a darabos, de nemes anyag, csak józan izléstekkel járuljatok hozzá, s azonnal remekké válik. *Borosnyai Oszkár*.

+ (*Kiss Bálint akademi képiró*) a gróf Karácsonyi László által nála megrendelt 21 eredeti olajfestvényből tizenötnek könyvnyomtatási kiadását, mint tudjuk, a múlt évben Egervár ostromával indította meg. Most megjelent e jeles vállalat második darabja: a *Szendrói győzelem*, Nagy Ambrus és Albert vezérek alatt 1476-ban. E szép műről csak dicséretet mondhatunk; műbecsre nézve fölér mind azon nagyobb történelmi és csataképekkel, mellyek a közelebbi években megjelentek és a tárgy hazaiságán kívül sokszor alig bírtak egyébiránt érdemmel. Minden egyes kép külön megszereshető 3 pft, vagyis 3 ft. 15 kr-ért újpénzben. A vállalat annál inkább pártolásra méltó, mert szerző a jövedelem egy részét a pesti vakokintézetének szenteli.

— (*Fasarú-raktár most már Pesten is van*.) A nagyvárad első magyar faszarugyár pesti raktára meguyított *Fischer Gusztáv* egyik tulajdonos társ, és főbizományosnál a régi német színház épületében. Innen a vidéki kereskedők gyári áron kaphatnak faszarut, felsarut (galoche) és topánkákat (mind fából). Hitelt érdemlő egyénektől hallottuk, kik saját tapasztaluk után állítják, miszerint Franciaországban e czikkek rég népviseletté váltak, még a katonaság is általában használja, úgy Spanyolországban és néhány év óta Amerikában a nép között olly jótékonyan elterjedtek, hogy a hideg és nedves időben egészségi szempontból mindenki viselni szokta, mert miután keresztül nem ázik, az ember a lábról felhüléstől nem félhet. A benne járást néhány nap alatt meg lehet szokni és azután igen kényelmes, nagyon tartós és olcsó viselet. — Azt mondják, hogy a kövezen kopog. Ezzel úgy van az ember, mint a falusiak, midőn a városba jönnek, a harangzugástól és kocsi-zörgéstől fejfájást kapnak és nem tudnak aludni, mi városiak pedig már úgy megszoktuk, hogy gyakran észre sem vesszük; így vannak a francziák a faszaru kopogással, hogy míg az idegen fülét sérti, azok, kik viselik, észre sem veszik. De azután az is igaz, hogy nem kopog olly élesen, mint a patkós és sarkantyus csizma. Falun pedig, a hol nincs kövezen még ezen ártatlan ellenvetés is megszűnik. A kopogás ellenében, felemlítjük a meztlábjárást; a szegénységnek és nyomornak, ezen legkirívóbb jele még mindig kellemetlen látvány hazánkban; és most midőn elmondhatjuk, hogy nincs hazánkban meztlábos többé — mert néhány garasért a szegény több évre elláthatja magát saruval — méltán mondunk éjent azon hazánkfiának, ki külföldi tapasztalatai közül ezen életrevaló újdonsággal hazánk szegényeit megajándékozta.

+ (*Carré lovagtársasága*) fővárosunkba érkezett, s a falragaszok szerint f. hó 12-én volt megkezdendő előadásait a nemzeti színház tőszomszédságában, a Belezny-circusban.

+ (*Renz műlocartársasága*), melly 100 személyből és 80 lóból áll, márt. hóban Pestre érkezik. Carré és Renz kettő egyszerre! Jaj nektek, oh színházak!

+ (*Kreutzberg állatseregletében*) közelebb szerencsétlenség történt. Ugyanis a személyzet egyik tagját, ki a fenevadakkal bántani szokott, egy oroszlan czombján megharapta. A szerencsétlen ember sebet, mint jelentéktelennek látszót, elhanyagolván, az csakhamar gyuladásba esett, minek következtében f. hó 4-én a Rókus-kórházban meghalt. Ezuttal nem hallgathatjuk el ellenszenvünket azon, gyakran borzalmas gerjesztő productiók iránt, mellyekből többet kevesebbet minden állatseregletben láthatunk. Ha nem csalódunk, a múlt évben volt egy állatsereglet a régi harminczad-épületben, hol szintén hajmeresztő mutatványokkal rémitgették a közönséget. Egy asszony kezében korbáccsal, belépett a hienák ketreczébe, s miután e fenevadak dühét korbácsával tetőpontra ingerelte, fehérzúkrat vett ajkai közé, hogy a felbőszített hienák onnan lekapkodják. Ez ugráltatást többször ismételte, de a közönség nagyrésze rendszerint borzalommal fordult el tőle, nem akarván látni az állatok ezen kínzását s a rettenetes mulatságot. A mi közönségünk szelidebb erkölcsű, hogysem hasonló látványokban gyönyörölné. Ha az illető állatszédítők úgy tapasztalták, hogy az efféle mutatványokkal másutt furorét csinálnak, ám produkálják magukat ott tovább is, de mi itt untig beérjük azzal, ha az állatokat látjuk, a többit elengedjük nekik.

— (*Erdélyből, Háromszékből*) a farsangi vigalmakról ezt írják: Azt kell hinnünk, hogy nagy öröme, vagy nagy bűja van a jelenben e székely népnek; mert nagyon *vigad*. A nyilvános, zártkörű és úgynevezett tarisznyásbálók egymást váltják itt fel e napokban. Január 20-án *Kovácsán* is fényes zártkörű tánczvigalom tartaték, tiszta jövedelme a kebelbeli népiskolai pénzalap gyarapítására levén fordítandó. A járásfőnök, m. *Boei* ur nagy befolyással volt fénye emelésére. Saját lakát pazonon kivilágítva engedte át a nemes czél előmozdítására. — A tágas tánczterem tömve vala a virágzó kor szépnél szebbjeivel. A nemesen büszke magyar körtáncz, a fürge csárdások stb. magukra vonták figyelmünket; s mintegy visszavarázsoltak a multba, ezeltől 3—4 évtizeddel letűnt napjainkra. A mellékzásokban is az egyházi és nemesi rend, a középkorból, nagy számmal vala képviselve. — *Hát a tarisznyásbálók?* Régi szokás székely falunkban, miszerint az ugyanazon sorsu és rangu családok, egyetértve, a farsangi napokban bizonyos estéket tűznek ki. A családnyak, fiaikkal és leányaikkal együtt, süteményeket és sülteket hozva magukkal, jelennek meg. A fiatalság tánczol, vigad. Az öreg apák, poharzás közben, régi jó napokról, csatázásokról regélnek. Az anyókák, komám-asszonyok . . . ők tudják miről suttognak. — Az egészet egy közös lakomázás végzi be. Illyenek a tarisznyásbálók.

— (*Csudaszülött*.) Erdélyben, Nagy-Borosnyó, egy 1400 lelket számláló, sokadalmi-, heti vásárai- s főleg baromvásáraitól híres helység. E helyen egy fiatal nő, múlt december 16-án, egy *csuda-ikernőszülöttet* hozott világra. Ottani tudósítónk írja, hogy leírása tanult physiologusnak is bajt adna. Egy derékből két fej, két váll, karokkal és kezekkel, s 4 láb valának kinöve. A derék, a mellkeresztlen alól, s a has a köldökig, teljesen összeforva. A has végén egy köldök — hibetöleg belől kétfelé ágazva — mellyen a két összeforrott magzat tápláltatott. Az egy szárról nőtt s tápláltatott ikeralmához lehetne némileg hasonlítani. — E csudaszülött élve indult világra, s a hosszas vajadás következtében hunyt el. Minden látható tagja, az egy körömig, teljesen ki vala fejlődve. — Az anyán végre, több kísérlet után, egy zsidó bábaasszonynak sikerült segíteni. Jelenben az anya beteges és zsugorodott állapotban van. A szülött derékának átmérője 7, hossza 14 hüvelyknyi vala. Nagy kár, hogy a várt járási orvos nem érkezett meg, hogy egy illyes az emberi rendes életműveztől eltávozott test belső alkatasát bonczkés alá véve, kitanulhatta volna. Még nagyobb kár, hogy mint természetjárba illő ritkaság, szeszben meg nem tartatott. — Az örök változhatlan természet is ollykor eltér rendes útjától. Hát az emberek? — *B. A.*

+ (*Egy angol nézete a magyar nemzetről*.) Csudálatos, hogy Magyarország, melly akár területi nagyságánál fogva, akár történeti multja miatt, vagy más okokból is megérdemelne egy kis figyelmet, a külföld előtt még

mindig csaknem egészen ismeretlen; nem törődik velünk senki, mintha valahol Amerika vad rengetegekben laktak. Ha néha elvétve olvasunk is valamit Magyarországról egy vagy más külföldi folyóiratban, nem tudjuk, bszankodjunk-e, vagy szánakozva mosolyogjunk azon sok hamis adat fölött, miket rólunk a legvastagabb tudatlansággal elmesélnek. Jól esik tehát lelkünknek, ha néha-néha oly dolgokat is olvasunk külföldi lapokban a magyar nemzetről, mik némi alaposágra mutatnak, vagy legalább roszakat helyett rokonszenvet, kellő méltánylást tanúsítanak irántunk. Így közelebb a „Sporting-Review“ című angol sport-lap közöl egy cikket e czim alatt: „Vadászat Magyarországon és Európa keleti részeiben.“ E cikk elég méltányosan szól rólunk. Szerinte a magyar és angol nemzet közt sok hasonlatosság van. A magyart nemes véruinek, nemes gondolkodásúnak, vitéz, ábrándozó, lovagiasnak s jeles katonának mondja, s mint gazda is kitűnő figyelmet érdemel. A nevezett cikkben többek közt ez áll: „Európa térképére tekintve, látni fogunk egy országot a Kárpátok és a Duna folyam közt, mely kiterjedése nézve felényi, mint Franciaország, s róla — midőn a Rajna mellett minden parányi hercegséget ismerünk — oly megfoghatlanul keveset tudunk. Az angol utazó ritkán megy Bécsen túl, pedig ha 10 óra járással tovább menne, a gyors és kényelmes vasut a szárazföld legkellemesebb, s festői fekvésű városai egyikébe szállítaná. Utja kedves, bortermő vidékeken át vezetné a Duna partján, olykor erdős hegyek közé, majd gyönyörű völgyekbe hajolna, és fokozatosan simulna a táj, miglen Pesthez közeledve, egy szabad tér és beláthatlan rónaság terül el szemünk előtt, hol a tiszta fris légből az itt-ott elszórt akácültetvények a nap hevében árnyékot vetve, nyargalásra csábítanak a buján termő, illatos sikságon.“ — Végre talán még is csak fölfedeznek bennünket.

+ (A photograph képek) most már oly jutányos áron kaphatók, hogy akarmelkely szegény ember is lefényrajzoltathatja magát. Budán a Horváthkertben lakik egy fényképész, ki színezve 1 pftért, színezés nélkül pedig 40 pkrért készít illy arcképet; másolatok az elsőből 40, a másodikból pedig 20 p. krba kerülnek darabonként. Csak az a kérdés azután, *minő* képek ezek?

+ (Deconshire grófságban Angliában) még eddig mitsem tudnak a térről. Verbena, rezeda, napraforgó és egyéb virágnemek teljes virágzásban állnak. Több kertben a narciss és tavaszi tözike, egres, ribizke, eper virágzik; a bokrokban érett hamvas szedret lehet találni, s a réteken a kökörics, mint a tavasz előhírnöke pompázik.

Levelezés.

Balmaz-Ujváros (Bihar), jan. 6-án. (Uj meg uj hírek e sokáig hallgatott nagy községről.) A mult 1858-év második felében a Vasárnapi Ujság két oly tudósítást hozott, melyekben B.-Ujváros, s illetőleg annak közönsége kissé koromszínakkal festetik le a nyílt világ előtt. Megszokott hibája, és mintegy vérvé vált szokása az a jelenkornak, hogy minden tárgynak árnyoldalát veszi a szigorú krízis bárdja alá, míg a fénypontok — talán készakarva is — szemébe sem ötlének. Más pitvara előtt szeretünk söpörni; és csak akkor veszzük észre magunkat, midőn saját házunk előtt nyakig süppedünk a szemébe. A hir szárnyai zajongva kapnak föl mindent mi aljas, mi hitvány, s a világ kárörömmel megtapsolja azokat; ellenben a tiszta erény maga szeplőtlenességében elvonultan szerénykedik. A varjusereg örömkárogások közt kapkodja föl a rostából kihullott aljasságokat, míg a benmaradt sokkal becsebb buzaszemekről mitsem tud, mivel ezek nincsenek csőre hegyére bízva.

Az említett két tudósításra vonatkozólag csak azon észrevételt teszszük, hogy vannak azokban fájdalom! igazak is, de nagyobb részben azok nagyítóüvegen át nézett vádák; és minthogy nem szűrünk, nem is viseljük azokat.

Ezen előzmények után kilépek azon nyílt térre, mellyen igénytelen soraimnak működni föladata. Én B.-Ujvárost jobb oldaláról akarom a közönség előtt megismertetni, hogy itéljen felettünk a részrehajlatlan igazság; tegye párhuzamba jó és rossz tetteinket; mérlegelje meg fénylő és homályos jellemünket, miszerint kitűnjék, hogy B.-Ujvároson is él még azon vallásos, emberbaráti és hazafiai kegyelet, melly minden jónak megtermésére képes; és hogy állításaim mind teljesen igazak, bizonyítékul nevetem nem titkolom el, értekezésem minden betűjéről bár kinek is készszívesen számot adhatok.

B.-Ujvároson mi róm. katolikusok a tanyaiakat és ideszámítva, mintegy 1200 lelket számlálunk; nem mondhatjuk ugyan, hogy jobbak vagyunk a Deákne vásznánál, tiszták és hibátlanok, mert hiszen mi is elmondhatjuk: „Homo sum, nihil humani a me alienum esse puto.“ De egészen elfajultaknak és romlottaknak sem állithatjuk magunkat, mennyiben a vallásosság köztünk is olykor-olykor szép gyümölcsöket terem.

Egyházunknak kegyura a hazaszerte ismert Semsey család, jelesen Semsey Albert, Andor, Jenő és Lajos ő nagyságai.

Legszentebb kötelmeink egyikét teljesítetlenül hagynók; a halátlanság rut bélyegét vélnők viselni akkor, midőn ezen nagyérdemű családnak dús adományzásait, mint követésre méltó fényes példát, az egész hon előtt leg-hálásabb köszönettel leleplezni elmulasztanók. — Ugyanis a b.-ujvárosi róm. kath. egyház ezen diszes család eldődeinek, jelesen: Ist. bold. mélt. semsei Semsey Joób cs. k. kamarás- és neje: mélt. Keglevich Éva grófnő asszonyságnak, valamint: mélt. Semsey Lajos szinte cs. k. kamarás urnak köszöni mind azon értékes egyházi-öltönyöket és ékszereket, mellyek bármelly basilikának díszére valának; részletesen: tiszta ezüstből készült, dúsán aranyozott két kehely, mostrantia, ciborium; nehéz ezüst kiskereszt, füstölő, szentelő, tömjénytartó, templomi lámpa; több mint tizenötféle arannyal és ezüsttel himzett miseruha, számos oltárterítők, szőnyegek; továbbá a csinos pap- és kántorlak, iskolaház, mind a fentebb tisztelt boldogultaknak adományai.

Kath. közönségünk szaporodván, a halottak befogadására egyetlen temetőnk elégtelenné mutatkozott; e végből Semsey Albert ur ő nagysága azt meg bővítetteti — 1851 évben pedig mélt. Semsey Lajos cs. k. kam. ur a város másik részén saját birtokából egy új temetőt kihalasztatni kegyeskedett; hol egy diszes, mintegy 6000 pftba került kápolnát, előtte csinos vasöntetű keresztel állítottatott. Azonban fájdalom! ugy tetszett a Mindenhatóknak, hogy a reá következett évben egyházunk e nagylelkű jótévedjét a kérlelhetlen halál által elveszítse. De szíveinkben él emléke, mert: „Hire el nem enyészik, és nevét emlegetik nemzetségről nemzetségre.“ Áldott legyen emléke!

Ezen érzékeny csapás után hála az égnek! egyházunk nem maradt árván, mert a boldogultaknak méltó utódai, nevezetesen: Semsey Albert, Andor, Jenő és Lajos ő ngai boldog emlékü szüleiknek erénydus példáit teljesen követik. Így Semsey Albert ur neje: Bencsik Valeria asszonyság ő nga néhány év előtt, egy sajátkezüleg művészileg himzett miseruhat, minden hozzá tartozókkal és két szép oltárvánkossal ajándékozott egyházunknak. Számatalan tetteik közül csak azokat emlitem fel, mellyekkel a mult évben vigasztalák meg egyházunkat. Ugyanis a roskadozó félben lévő harangozói lakot egészen újból felépíteni; a templom, iskolai, és kántorlak körül minden javításokat közös pénztáraikból megrendelni kegyeskedtek. Melly munkálatok mintegy 1000 pftot igényelvén, részint befejeztettek részint a beállott tél miatt a jövő tavaszra elhalasztattak; legközelebb templomunk részére egy csinos szövetű ezüsttel himzett halotti karpalástot ajándékoztak.

Ezen kegyurak azok, kik, midőn mások a patronatusi terhekről lemondani akarának, az egyház szolgálainak azelőtt váltóban járt fizetésüket pengőpénzre emelték, a népről minden egyházfizetési terhet levevén, azt maguk teljesíteni elvállalták; a legközelebbi időben pedig az egyház szolgálainak adóját, nehogy ez által is fizetésük megcsönkítették, az egyház pénztárából fizettetni mindenkorra megrendelték. Fogadják szíves áldozatkészségeikért az érdekelteknek feggörbőbb halás köszönetét.

A mult tavaszon velünk szomszéd H. Bösörmény városát a tűz elemek nagyban megrongálák. Semsey Albert ur a szenvedő emberiség iránti könyörülettől indítatva saját magtárából tüstént 200 pozs. mérő étellel sietett a kárvallottak szenvedéseit enyhíteni. A mult karácson ünnepre szintén S. A. ur és neje Bencsik Valeria asszonyság, nagy reményű egyetlen gyermekük Alexina k. a. részére gyönyörű karácsonfát rendeztek; és hogy a jó szülők szívük szerettéknek nécsak anyagi, de szellemi örömet is készítsenek; s őt a jó példa által a keresztényen felebarátiszeretet ösvényére vezessék már gyenge korában, e nagyszerű karácsonfáról minden hozzájuk közelebb tartozóknak értékes ajándékokat mintegy 300 pftig osztogattak. Négy szükölködő szegényt egész öltözékkel, egyet pedig élelmi és egyéb szükségletekkel megvigasztalni méltóztattak.

Kegyurainknak nemes példáját követik jeles gazdasági tisztviselőik. Pusztai Lajos jószágigazgató ur 1852-ben egyházunkban létező Szűz Mária gyönyörű képéhez egy tiszta ezüst lámpát ajándékozott, 500 pft. alapítványt tevén, mellynek kamatjából éjjel és nappal örökmécs égettetik. Nagy-Asszonynak képe előtt; a mult nyáron pedig két szép china-ezüst gyertyatartóval díszíté fel e képet, valamint az itt égni szokott viaszgyertyák és egyéb ékszerek mind a fentisztelt igazgató ur adományai. Semsey Andor, Jenő és Lajos urak volt nevelője Kubek Ignác ur, most közös pénztári kezelő, legközelebb egy veres posztó szőnyeget ajándékozott az egyház részére. A példa vonzó erővel bír. Köznépünk sem marad hátra a jótettekben. 1852. évben közös adományokból a templom elé a megváltásnak köből faragott 240 pft. értékű jelvénye állítottatott. Ugyanakkor uradalmi juhász Mervó Lajos egy ékes csillárt készítettett, mellyhez ismét fentebb tisztelt Semsey Lajos, Kubek Ignác urak négy kisebb fali-csillárt rendeltek meg. Legközelebb szóba hozatott egy új orgonának készítettése, aláírásiv bocsátatván, a nép részéről tüstént 235 pft. iratott alá; remény mutatkozik, hogy a jövő nyáron ez is felállitható leend. A missio-társulatok segedelmezésére itt évenként szintén tekintélyes összegek szoktak begyülni.

A reformata egyház ügyeibe beavatva nem vagyok, annyit mindazáltal tapasztalatom után biztosan állithatok, hogy ezen egyháznak hívei is számos jeleit adják Isten, vallás és felebarát iránti ragaszkodásuknak. Ezelőtt 3 évvel részint az egyházi pénztárból, részint adományokból egy pompás külsejű 16 változatu orgonát 4000 pftért állítottak egyházukba. Fájdalom! hogy e külsejére gyönyörű mű, a készítő művész ügyetlensége miatt belsőleg oly rozsz karban van, hogy csak tetemes költség és kijavítás után tétethetik ollyanná, millyennek lennie kellene.

Az iskolázatás itt mind a két felekezet részéről, kevés kivétellel, pontosan teljesítettik, van is az iskolákban annyi tanonc, hogy azokat hat tágas iskolaterem befogadni, s velők hat tanító foglalkozni alig képes. Ennek az a következménye, hogy Ujvároson a nép alsóbb rétegekben is számos értelmes, jó fölfogású egyén találtatik.

Mi általánvéve az egész közönséget illeti: e nép akár hazafiságban, akár vallásosságban, akár egyéb jótettek gyakorlatában mások által magát megelőztetni ekkorig nem igen engedte. Tudtommal itt évenként adóhátrány nagyon kevés mutatkozik; vasár- és ünnepnapokon a templomok tömvek, ha pedig jótettekre felszólítottatik, azokban sem marad hátra. A bösörményi szerencsétlenek részére tolongva hordta e nép kenyérben, életben és egyéb élelmiszerekben segedelmét, minek is az lett eredménye, hogy az adakozásokból mintegy 200 köből élet vétetett az elégették részére.

Volt e városnak olvasóközönsége is néhány évvel ezelőtt, de bizonyos körülmények miatt egyidőre megkellett oszolnia. Most ujabban az eszme megpendítettén, tüstént mintegy 30 egyén évenként fizetendő 5 pft. rész-

vénnyel írta alá magát; és így felsőbb engedély hozzájárultával az ismét megnyitattik.

E városnak tehetőségei mindig járattak többféle újságokat, maga római kath. lelkész nt. Nagyfejeő Ignác ur a magyar irodalom pártolása tekintetéből hétféle lapot járat. A Vasárnapi Ujság, Ústökös, Délbáb, Nővilág, Hirmondó, Magyar Sajtó, egyesek által hordatva, Ujvárosban mind ismeretesek. Végre a Szent István-társulatnak is van itt hét részvényes tagja.

Ha ezen sorok tartalmát az ellenünk irt vádakkal egy mérlegbe tesszük, úgy hiszünk, hogy egyik a másikat tulsúlyánál fogva, ha meg nem haladja is, de legalább az egyensúly fel lesz tartva; ki fog tűnni, hogy sem nagyon jók, sem felette rosszak nem vagyunk.

Tóth József.

Bécsi levél. Febr. 8-án. (A farsang. Színházi újdonságok. Kukoricza-szalma papiros. Mostani durva papiros.) A farsangról szöveg, nehogy tárgyhány miatt az időjárásra kelljen áttérnem, mely verőfényes tavaszi napokkal és fagyasztó éjszakákkal váltakozik.

Igen, a farsang! . . . Én nem ismertem azokat a régi jó idöket, hol a farsang csakugyan a táncznak, a könnyüvéré, rózsaszín kedélynek volt ünnepe, mely alatt megesett, hogy néha-néha aludt is egy verset az ember, s azt is csak szokásból, nem szükségből. Ha igazán így volt ez a boldog hajdanban, igazán nincsen az így jelenleg, talán épen megfordítva: néha-néha tánczolunk is egy sort, de nem azzal az örömtias dobogó szívvel, hanem éretten, vagy jobban mondva: fáradtan, gyalogolva. — Korjelek! . . .

Bécsben — Páris után kétségkívül a legmulatni vágyóbb város — a táncztermek üresek, dacára az egyedül következetes, vásári lármát ütő, félmeletes falragaszoknak. Tény: hogy a legnépszerűbb tánczteremben — Sperrl — a minap 6, irom hat szál vendég lézengett, míg aztán éjfél felé egy öreg ural megszaporodván, nagybusan ismét hazasétáltak.

Az Elysiumban, ebben a bécsi Eldoradóban is olly alapos unalmasság terpeszkedik, melyet a vasutat szegélyző, álmos papagályokkal s világfáradt majmokkal népesített, papirból erőszakolt lehetetlen erdő, olaszra fordított lichterthali nápolyiak trágár, szeméremsertő népdalaikkal (!), odaliskoknak vetkőzött hungelbrunni Zulejmák, fülig meztlábás angyalkák, a köztök handabandázó szemtelen eunuch, az orrába vasszöveget dugdózó, éjjel is naplopó büvész, a színház hat kros páholysorával, hamisan éneklő Tom Pouceával, a lábát nyakába szedő magyar solótánczossal, a fülehegyén vasmascskát balanszírozó, szánalmat gerjesztő czingár athléta, uszkárnak öltözött s valami torzonborz szakállu „Zauberer“ fülhasgató sipján egy olcsó új krért eszevesztetten ugrándozó, köhicsélő beteges gyermek, a csámpás, vigyorgó hevenyész (a ki mindig rácsapja a *borgen*-re a *sorgent* és még a „*mensch*“-re is rimet tud: *der* helyett *das*-t mondván) surrogát élceivel, a képtelen eszközökkel nyakig fölfegyverkezett s hátulról ide-odaránczigtalt automata zenészek, mellyek, fejükkel sokszor a hátuk közepén, a kezükben maradt kibehorpadt trombitát *con amore* tovább billegetik, a minden zugalyból kenyérért rivó kendőzött szükség stb. . . . épen nem fognák elosztatni. A „maskenzug“ viczes összeállítás által kiengesztelne annyi élvezhetlenséggel, hogy ha az álarcz alól beesett arcok nem paralyználák a más körülmények között mindenestire mulatságos látványt.

A szórakozni szeretők a várszínházban — mellyben épen az anonym *Laube H.* „Montroseja“ aratott kétséges sikert —, az operában — hol *Balfenak* új dalműve vallott csufot („*A castíliai rózsá*“) — vagy *Renz* cirkusában rövidítik az estét, hogy aztán családi körben találják fel az élvek legnemesbikét, a boldogító *otthonnak* érzetét.

Az illyes magamszörü legényember fájó szívvel gondol ilyenkor haza, hol a nagy asztalt télnék idején nem ritkán ülök körül a jó barátok. No de ne érzelgünk, mert még a versírás gyanujába eshetem, pedig a mit mondandó vagyok, hathatósan szól realis irányom mellett.

A *kukoricza-szalma-papirból* mégis lesz valami!

A V. U.-ban két évvel ezelőtt jelent meg egy: ez eszmét lelkesedéssel felkaroló, és életbe lépésével annak horderejét különösen Magyarországra nézve mérhetlenre becslő cikk, mely egy abonyi kereskedőnek erősen ragadá meg figyelmét, ki most a legkomolyabban, fontos kereskedelmi cikké akarja azt emelni. — Mint *Mühlrad D.* ur — ez neve a derék vállalkozónak — előttem monda, bécsi papir-gyárosokkal már is összeköttetésbe lépett és jövő novemberben szállítványait meg fogja kezdeni. — Ha utat tört magának egyszer ez árucikk a világkereskedelemben, Magyarországra nézve olly jövedelmi forrás fogott megnyílni ez által, mely aránylag ép olly dús gazdag lesz, mint a millyen eddigelé marhatenyésztése, buzája, bora stb. — Hátramarad M. urra nézve a kukoricza-szalma szállításával tekintetbe veendő térbeli gazdálkodás. — De ha jó csomó széna apró golyókká szorítható, majdcsak szerét ejtik annak is, hogy kelljen a kukoricza-szalma lehető legkisebbre összesajtolni; ez csekély aggodalom s a földolog itt az, hogy a földmivelő, kinek marhája kukoricza-szalman tengődött, ezt jó áron foghatván eladni, tiszta szénán telettetheti jószágát, mely izmosabbá fejlődvén, nagyobb munkaképesség által bususan fizetendi vissza gazdájának a jó takarmányt.

Az e körülmény által a szegény emberre háromló sok előny közül találmokra ez utósót kaptam ki, mely talán egy maga is elégséges annak bebizonyítására, hogy *Diamant* ur találmánya a jólét emelésére egyrészt s másfelől az általános művelődésre nézve kétségbevonhatlan befolyással lesz. — Tiszta szándék, jó akarat s ügyesség legtöbbet tehetnek e tekintetben; ne legyen azokban fogyatkozás!

Itt be akartam fejezni soraimat, midőn a „Napkelet“ utolsó számát épen most olvasván át, kénytelen vagyok néhány sorral megtoldani küldeményemet.

Vahot Imre urtól mit lehetett egyebet várni feneketlen gorombaságoknál, mellyek rendesen ott állnak elő, a hol tényekkel nem lehet bizonyítani. Már akárhogy csürje, csavarja V. I. ur a dolgot, nem használ az semmitsem, a pöffeszkedés, nagyszájú fenyegetés, a rekedt hangon elkiáltott haza, nemzetiség stb., mellyel a „Napkelet“ szerkesztője kifakadásainak tetsző színezetet akar kölcsönözni, nem argumentumok. Az „emlékezetből“ rajzolt Sz. arczképe itt Bécsben a legnagyobb megütközést idézte elő (s valószínű, hogy így volt ez Magyarországon is). Ez elvitázhatatlan tény, ezt nem lehet elgorombászkodni. Én az itt nyilatkozó közérületnek csak tolmácsa voltam és elhiheti V. I. ur, hogy annyira maradtam el az általános élénk boszankodás hű kifejezése mögött, mint a mennyire ő esett távol az udvariasságtól. *) — K. T.

Egyveleg.

— (*Curiosum.*) Tudva levő dolog, hogy sok furcsa levél fordul meg éven át egy szerkesztői irodában, de egyike a legfurcsábbnak a komolyak közül, melly czifra velinpapíron, igen tisztán írva, e napokban érkezett a pesti postára s betűről betűre így hangzik:

„T. szerkesztő ur! Egy, ifju korom zsenge tavaszán szedett gyenge színű rozsat akarok terjeszteni a nagyobb, és már sokszor szedett (csipkenélküli) tövisnélküli legszebb rozskákat szedők elejében, és onnan tovább, hogy ha, elég előnyvel bírna, a további napfény sütése alatt levő emberek szeme elében olvasás véget: mellyért kérem a t. szerkesztő urat, ne legyen kemény, bírálására: mivel hátha azzal, ollyan tüzet ontana hamvában, melly megvilágla által, több készülleteket is terjesztene, a világ szeme elében. — Hogyha épen olly gyenge munka volna: hogy napfényt látnia nem lehet, legalább a bírálás ne legyen igen rendkívüli, mert azt hiszem, elég egy kezdtől, illyennel járulni először elő, és mindig tovább tovább nagyobb előnyvel bírokat bényujtani megbírálása és életbe léptetése véget.

Tán elég is leszsz, azt hiszem, egy olyan új nyelvtanistától mint én: kinek most nyomja vállát 18 év.

Kérem a benne lévő irásjel hibák kikorigálására, és a miből lehet engedelem legyen neki, a „Vasárnapi Ujság“ egyik oldalán helyet foglalni, most mentől előbb.

Kérem a tisztelt Szerkesztő Urat ne nehezteljen reám, hogy ennyire kérem fel, munkám életbe léptetése véget: ha ez megtörténik, ezután gyakran fogok tisztelkedni a Szerkesztő Urnak, ilyenek felől.

Maradok alázatos szolgálja N. N.“ — N. N.-en, febr. 5-én 1859. — (Ki mondhatná meg előre, hogy minő nyár, ősz és tél válhatik még e „zsenge tavasz“-ból? Azért félre minden csufolódással.)

+ (*Előfizetési örök-alapítvány.*) Tyrolban egy iskolamester, kinek az újságolvasás ugyszólván mindennapi kenyere volt, közelebb meghalálozván, Pfunder szülővárosa részére olly alapítványt tett végrendeletében, hogy annak jövedelméből a „Schützen-Zeitung“ és a „Tyroler Bote“ örök időre megrendeltessék. E tény nemes gondolkozásra mutat. De vajjon fennmaradnak-e a nevezett lapok örök időre?!

+ (*A bécsi sz. István templom*) hiteles kimutatás szerint, nagyságra nézve a tizenkettedik Európában, s 12,000 lélek fér el benne (testestül).

+ (*A műveletlen népeknek igen furcsa fogalmaik vannak*) az égboltról, a csillagokról, természeti tűneményekről és a földről. Így a patagonok az ugynevezett *téjutat* az égen, egy vadászkörnek tartják, hol a megholtak lelkei struczmadarakra vadásznak. A grönlandiak minden egyes csillagot elhalt földieiknek vagy állatoknak is vélik, mellyek valami okból az égboltra jutottak, s mellyek táplálékuk különfélesége szerint vagy halvány vagy vörös fényt árasztanak. Szerintük a csillagok is haragudnak és czivakodnak, megbetegülnek és meghalnak, vagy ellenségeiktől, dühös vadállatoktól s gonosz lelkektől üldözöttek. A bujdosók (planéták), mellyek egymással találkoznak, véleményük szerint asszonyok, kik egymással czivakodnak; a nap és hold valaha testvérek voltak; a hold örül, ha asszonyok, s a nap, ha férfiak hunynak el. Ez okból a férfiak nap-, a nők pedig holdfogyatkozáskor elrejtik magukat. A hulló csillagokról azt tartják, hogy azok szellemek, mellyek az égről látogatóba mennek a pokolba. A szivárvány a kamcsadálók szerint nem más, mint az ő légszellemeik új ruhája, melly vörös borjufókaszőrből készült czafrangokkal s mindenféle tarka szíjjakkal van körülszelve. Ugyanők azt hiszik, hogy midőn az eső szakad, az ő légszellemeik holmi természeti szükségüket végezik. A földrengést egy alvilági Isten földalatti utazásának tulajdonítják; a föld t. i. akkor rázkódik meg, ha az eb, melly az alvilági Isten szánjába van fogva, a havat magáról lerázza.

+ (*Szerbia*) területe 700 □ mérföld, s lakosainak száma kerekszámban 1,000,000. Csekély kis ország, s mégis jelenleg egész Európa figyelmét igénybe veszi.

+ (*A sakhjátékot*) a monda szerint a királyok multságára találták föl, bölcsőjében fejedelmek ápolták és a győzelmekhez szokott szaraczen hősök terjesztették el a világban. Európában a kereszties-vitézek ismertették meg, s rövid idő alatt a legmagas körök játékasztalait foglalá el; a papság szószékekről hirdeté annak mind a szellemi mind az erkölcsi életre való jó hatását, a nemesség a hét lovag-erények közé sorozá.

*) Hagyja el ön, az Isten áldja meg, állításának további igazolását. V. I. válaszában csak két pont van, melly némileg figyelmet érdemelne. Az t. i., hogy azt állítja, mikép a Vas. Ujság szerkesztője csak azért adta ki ön észrevételeit az „emlékezetből“ rajzolt képre, mivel ezen szerkesztő V. Imrét régóta üldözi s neki vágytárs. Ki kell jelentenünk, hogy ennek semmi alapja nincs. Meglehet, hogy egy jóra való irodalmi persecutor igen helyén volna itt, de hálistennek, mi erre rá nem érünk. A vágytársi, versenytársi cimre, V. I. ur irányában, nem csak soha semmiféle igényünk nem volt, hanem most ünnepélyesen tiltakozunk is ellene. — Szerk.

+ (Drága víz.) Szentpétervárott, midőn a Néva kienged, a jég elmegy, és a folyam hajókázható lesz, a várparancsnok ősi szokás szerint egy pohár Néva vizet nyújt a csárnak annak jeleül: hogy a folyam tiszta, s a hajózást meg lehet kezdeni; a csár pedig a poharat aranyokkal megrakva küldi vissza a várparancsnoknak. Ezen ismeretes talányra tehát: „hol legdrágább a víz?” nem az a válasz; a mit szoktak rá felelni: „a patikában,” hanem ez: Szentpétervárott.

Színházi napló.

Péntek, febr. 4. „A mama.” Eredeti vígjáték 3 felv. Irta Szigligeti. Egyike az azon vígjátékoknak, melyeket színészeink legösszevágóbban, adnak elő, s melly gyakori adatása dacára még folyvást nagy vonzerővel bír a közönségre.

Szombat, febr. 5. „Esmeralda.” Ballet 5 felv. E napra az „Ördög Robert” volt kitűzve, mellyben Huber Ida k. a. első szinpadai kísérletet volt teendő, de Fehérvári Mari k. a. elrekedése miatt elmaradt.

Vasárnap, febr. 6. „A nagyapó.” Eredeti népszinmű 3 szakaszban. Irta Szigligeti.

Hétfő, febr. 7. Először: „Hódítás falun.” Ered. vígjáték 3 felv. Irta Kövér Lajos. A közvélemény egyhangulag elítélte az új szülöttet, melly nem hódíthatna meg senkit sem falun, sem városon. Halva érkezett s ugys távozott.

Kedd, febr. 8. „Dom Sebastian.” Nagy opera 5 felv. Zenéjét szerzette Donizetti.

Szerda, febr. 9. Jaell Alfréd urnak, hanoverai kir. udv. zongoraművész első hangversenye. Ezt megelőzte: „Beccsület szó.” 40 aranyat nyert eredeti vígjáték 1 felv. Irta Szigligeti.

Csütörtök, febr. 10. „Vanda.” Eredeti opera 3 felv. Doppler Ferenczről.

Szerkesztői mondanivaló.

4311. Zala-Egerszeg. Lengyel Károly urnak. A 6 pftot vettük s rendeltetése helyére küldöttük. A nyugtát illető helyről veendő ön.

4312. Pénzemhez. Folyam partján stb. Ugyan kérjük — mikor lesz e verselésnek vége?

4313. Ó még egy dalt! A vége ez:

„... Elég, elég! ó ne tovább,
Mert fájó szívem megreped.”

4314. Tornai népdalok. „Együgyű népdalaimat világ elibe ohajtván bocsátani, bátor vagyok alkalmatlankodni” stb. — Az „alkalmatlankodás” nem volna baj, de az az „együgyűség” egy g-vel is sok, hát még kettővel!

4315. Főth V. L. — Az antikritikának ott volna helye, hol a kritika megjelent. A tér-szükség mondatja ezt velünk.

4316. Ollé Adalbert és Koczián Ágoston urak előfizetést megrendelő leveleiben az utolsó posta és lakhely hiányozván, azt velünk mielőbb tudatni kérjük. (Kiadóhivatal.)

4317. N.-Enyed. P. E. — Állítólagos „rögtöni választ” ismét nem kaptuk. A dolog valóban gyanus kezd lenni. Lapunk jelen félsévi folyama iránti kívánatát teljesítettük, s ezzel — punktum.

4318. Oláhfalú. D. L. — A Hargita aljában levő nevezetesebb természeti tárgyak, borvizutak, vasbányák stb. leírását szívesen vennők, ha akadna, ki jól meg tudná azokat ismertetni s tán még le is rajzolni.

4319. Pest. N. N. — Kívánságára kinyilatkoztatjuk, hogy a lapunk múlt számában közlött jó kedvű kis farsangi dal szerzője nem azon Benedek József ur, lit irodalmunkban számos természettudományi dolgozata után dicséretesen ismerünk (s ki mindnyájunk sajnálatára, hetek óta tartó súlyos betegségben szenved itt Pesten), hanem egy másik Benedek József ur, a ki igen szép reményű fiatal ember, szintén Pesten.

4320. Daruvár. Egyre azon munkálódunk, hogy mielőbb teljesíthessük a kívánatot. A kép elkészült.

4321. H.-M.-Vasárhely. Vettük a czáfolatot, s bár némileg elkésettnek tartjuk (miután az első közlő már régen önmaga czáfolta meg előbbi állításait), a dicséretes szellem további ismertetése végett, adni fogjuk.

4322. Lászlófalú. V. A. A küldött nyugta sorsáról s a megrendelés lehetőségéről jövőre határozottan remélünk szólhatni.

4323. Az elhagyott. Megérdemli, hogy az legyen. Verslábai még nem tanultak meg biztosan járni.

4324. Aggodalmas leány. Ne féljen, nem fogja háborítani senki.

4325. Téli-idő. Száraz tél!

4326. Az én életem és társai azt bizonyítják, hogy a pegasus nem minden embert tőr meg a hátán.

4327. Anjou Hedvig. Fiókunkba tettük. Onnan majd ki is adjuk.

4328. Két festész. Jól fest. Itt fogjuk.

4329. Tél és Tavasz. Mindenestől elítéltetett. Az „El tölem” kezdetű versben következő figyelemre méltó sorokra akadunk:

„Milly sok tárgy merült fel emlékezetem óta,
Hát a képzelet még megnyit alkot! . . .
Ezek mind még nincsenek leírva
S tőlök sehogy sem szabadulhatok.”

„Légy nappallá és hadtízszázom ki
Magam e számos ó tárgyak körül
S ha le irom befűttök vele egyszer
Legalább szobám meg melegül.” (Ugy legyen!)

4330. Nézz reám. Nincs mit nézni rajta. Fölrezege a nyárfalevél. Ezen meg nincs mit gyönyörködni.

4331. Ocsa. R. kath. kántortanító — és

4332. Nagy-Szöllős. R. F. K. Zs. L. L. — A kéreztett tárgybani bérmentes levelek Szabó Imre mérnök urhoz címzendők. Lakása: Bagh. Utolsó posták: Pest, Aszód.

Pesti hetivásár.

Február 8-án. — Ausztriai értékben.

Buza 3 ft. 77 $\frac{1}{2}$ kr., 3 ft. 64 $\frac{1}{2}$ kr., 3 ft. 48 kr.; rozs 2 ft. 30 kr., 2 ft. 22 kr., 2 ft. 10 kr.; árpa 1 ft. 91 $\frac{1}{2}$ kr., 1 ft. 85 kr., 1 ft. 65 kr.; zab 1 ft.

(Hogy Verdi szerzeményei milly kedvesek Párisban.) kitűnik abból, miszerint az ottani olasz operában mult évben előadott 87 dalmű között 54 műve volt. — E termékeny zeneszerző egy falusi korcsmáros fia, s jelenleg 45 éves. Az első hangszer, mellyen Verdi játszani tanult, szülőföldje, Roncolo helység (Parma) templom-orgonája volt. A falu orgonistája csakhamar fölsimerte benne a szép zene-talentumot, s ő vezette be először a muzsák szent csarnokába.

85 kr., 1 ft. 65 kr., 1 ft. 57 kr.; tengeri 1 ft. 91 $\frac{1}{2}$ kr., 1 ft. 85 kr., 1 ft. 57 kr., egy pesti mérő; egy kenyér 1 ft. 5 kr., 88 kr., 60 kr.; egy zsák burgonya 1 ft. 25 kr., 1 ft. 5 kr., 80 kr.; egy darab borju 18 ft. 90 kr., 15 ft. 75 kr., 11 ft. 55 kr.; nyul 1 ft. 25 kr., 1 ft. 5 kr., 80 kr.; tojás 1 $\frac{1}{2}$, 2 kr.; egy pár öreg tyúk 1 ft. 5 kr.; egypár nyársralaló csibe 1 ft. 5 kr., 80, 60 kr.; egypár kappan 1 ft. 25 kr., 1 ft. 15 kr.; egypár récze 1 ft. 65 kr., 1 ft. 45 kr.; egypár lud 3 ft. 15 kr., 2 ft. 90 kr., 2 ft. 50 kr.; egypár pulyka 4 ft. 20 kr., 3 ft. 55 kr., 2 ft. 90 kr.; 1 font borjúhus 40, 34, 26 $\frac{1}{2}$ kr.; 1 font sertéshus 30, 26 $\frac{1}{2}$, 22 $\frac{1}{2}$ kr.; nyers szalonna 34 kr.; háj 34 kr.; disznózsír 34 kr.; tehézsír 66 $\frac{1}{2}$, 60 kr.; vaj 66 $\frac{1}{2}$, 60 kr.; repceolaj 34 kr.; lenolaj 34 kr.; egy iteze friss tej 8, 6 kr.; tejföl 34, 30 kr.; szilvapálinka 40 kr.; törkölypálinka 30 kr.; rozspálinka 26 $\frac{1}{2}$ kr.; szesz 30 kr.; ó-bor 20, 16 kr.; uj-bor 14, 12 kr.; ser 10 kr.; eczet 10, 8, 6 kr.; borsó 10 kr.; lencse 10 kr.; bab 6 kr.; köleskása 6 kr.; árpakása 6 kr.; egy koszoru vereshagyma 60, 40, 20 kr.; egy adag savanyu káposzta 12 kr.; egy mázsa széna 2 ft. 10 kr., 1 ft. 85 kr., 1 ft. 65 kr.; 100 kéve szalma 6 ft. 30 kr., 5 ft. 25 kr., 4 ft. 20 kr.; 30 darab tojás 40 kr. (P. N.)

HETI NAP T Á R.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-oros naptár	☉ Nap-		Izraelit. naptár	☾ Hold-	
			kelet	nyug.		kelet	nyug.
Február			Febr. (6)		Adar		
13 Vasárnap	B6 Jordán	B6 Agáb	1	7 12 5 18 9	0 3 4 25		
14 Hétfő	Bálint. Máró	Bálint	2 Gy. sz. B.	7 10 5 19 10 Jáfet	1 19 5 24		
15 Kedd	Faustin	Georgia	3 Sim. Anna	7 9 5 20 11	2 47 6 4		
16 Szerda	Juliana	Samu	4 Izidor	7 7 5 22 12 Jázon	4 16 6 38		
17 Csütörtök	Donát	Theodul.	5 Agatha	7 5 5 24 13	5 43 7 2		
18 Péntek	Simon. Flav.	Flavián	6 Bukol p.	7 4 5 25 14 Pur. K.	7 8 7 23		
19 Szomb.	Piacz. Konr.	Susanna	7 Partben p.	7 1 5 27 15 Sab.	8 27 7 41		

Holdnegyed:

☉ Holdtölte 17-én 11 óra 58 perczkor délelőtt; nálunk láthatlan holdfogyatkozással.

TARTALOM.

Gyürky Antal (arckép). Sárosy Gyula. — E fekete romok . . . Dalmady Gy. — Jellemvonás a régi római polgárok katonai életéből Tihaméri. — A magyar Kertészeti Társulat központi csarnoka Pesten (képpel). — Felső-vasmegeyi képek: V. Felső-Lő (képpel). Virághalmi. — A tullei óriás fa Amerikában (képpel). — A haj és hajvadás. — Tárház: Kakas Márton a színházban. Irodalom és művészet. Ipar, gazdaság, kereskedelem. Közintézetek, egyletek. Mi újság? Levelezés: B.-Ujváros. Bécsi levél. Egyveleg. Színházi napló. Szerkesztői mondanivaló. Pesti hetivásár. Heti naptár.

— A Politikai Ujdonságok 6-ik számának főtartalma: Jegyezzük fel a tényeket. — A „III. Napoleon és Olaszország” című röpirat. — Heti krónika. — A magyar Kertészeti Társulat csarnokának szabályai. — Vidéki közlemények: Visó, Vaál, Debreczen, Losoncz stb. — Sorshuzások: régi államadósság, sopron-bécsujhelyi vasut kötelezvény, Clary-féle kölcsön. — A nemzeti muzeum mult negyedévi gyarapodása. — Rendes rovatok. — Börze stb.

Előfizetési felhívás

VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK
1859-dik évi folyamára.

Előfizetési feltételek: A Vasárnapi Ujság es Politikai Ujdonságok (Buda-Pesten házhoz hordva vagy vidékre postán küldve)

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre (január—decemberig) . . . 8 ft. pengő vagy 8 ft. 40 kr. ujbben.
Félévre (január—juniusig) . . . . . 4 „ „ „ 4 „ 20 „ „

☞ A pénzes levelek bérmentes küldése kéri. — Tíz előfizetett példányra egy tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

☞ Teljes számú példányokkal még folyvást szolgálhatunk.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala
(egyetem-utca 4. szám.)

Felelős szerkesztő: Pákh Albert (lak. uri-utca 12. sz.)